

Återresan, del 1 : Nagelbitarresan

Det stora bekymret inför årets vårresa var om jag skulle ta med en flaska rödvin som färdkost eller om jag skulle köpa en *Martini Rosso* på vägen, som jag brukat göra. Mina vänner rådde mig att satsa på rödvin, och det hade jag helst gjort. Problemet med rödvinsflaskan var att Martini alltid hade skruvkork, som kunde tillslutas helt, medan en rödvinsflaskas vanliga kork alltid medförde risker och olägenheter, då den var svår både att pressa ner och avlägsna och då den aldrig kunde sitta säkert. Alltså blev det Martini ändå.

Resan hade föregåtts av betänkliga omen, när jag dagen innan var bjuden på en konferens med lunch på ett ställe på Hisingen som jag lovat komma till men som jag sedan aldrig hittade. Alla, som jag frågade på vägen kände till det, men ingen visste var det låg. Jag brukar inte ge upp, men efter att ha snurrat omkring på norra älvstranden i nittio minuter mellan Ramberget och Älvsborgsbron med många falska napp och felaktiga vägvisningar på vägen var jag tvungen att göra det – och blev utan lunch, som jag fick skarva till i efterhand hemma efter att ha förlorat halva dagen. Stället fanns icke ens i Gula Sidorna.

Ett annat orosmoment var att jag i Hamburg bara skulle ha 17 minuter på mig att byta tåg. Tåget dit fick alltså inte bli försenat, men det var Tyskland, och vädret verkade inte bereda några nya halsbrytande överraskningar efter detta års fimbulvinter med ideliga snöstormar, ehuru det fortfarande snöstormade i Barcelona med en halvmeter snö; så man kunde åtminstone hoppas.

Vädret ner genom Sverige var det tråkigaste tänkbara – bara mulet och dimmigt, så att man knappast ens såg havet vid Varberg. Snön låg tjock kvar överallt hela vägen ner till Helsingborg med tio dagar kvar till vårdagjämningen, men där hade jag tid att åtminstone inta en rejäl lunch. Jag återuppsökte den gamla Kinarestaurangen några kvarter norrut, som jag först besökt 1990 men nu försummat i flera år. Den fanns kvar ehuru mycket förändrad. En buffé kostade där nu 79 kronor, men det var inget fel på maten med förträfflig citronsaft till.

På båten kom så det kritiska ögonblicket. Vinförsäljningen i Helsingörterminalen hade upphört, så man var hänvisad till båtens tiominutersbutik – halva resan säljes bara tobak, andra halvan bara sprit. Problematiken skärpte till sig när det visade sig att Martini Rosson var slut. Det fanns bara Bianco, rosé och äppelfärgad. Jag vände mig till expediten, som grävde i lådorna. När hon grävt färdigt konstaterade hon snopet, att den var förvisso slut. Det var första gången någonting sådant hade hänt på mina resor. Om det var någonting som alltid fanns, så var det Martini Rosso.

Jag tog risken och inhandlade en Rosé, som åtminstone hade samma pris, vilket tydde på en likartad kvalitet.

Magen var inte helt bra, jag var bara 90% funktionsduglig efter att ha hostat och haft nyckfull vinterdiarré hela året hittills, så det var som vanligt med största tvekan och självövertvinnelse jag gett mig iväg, men jag var redan väntad åtminstone i Bulgarien, där jag inte varit på tre år, och i Milano och Verona. Inter Rail-biljetten för en månad kostade nu 600 Euro, och med platsbiljetter ner till Sofia blev det genast 7000 kronor från början, vilket var mer än en flygbiljett tur och retur till Indien. Men resan kändes angelägen, och ingenting kunde stoppa mig.

Vädret förblev trist hela vägen, och naturligtvis uppstod det en försening från Köpenhamn från början till Hamburg – färjan blev försenad. Jag frågade konduktören om tåget kunde hinna till min förbindelse. "Inga problem," sade han med total självklarhet och försvann.

För varje station tilltog förseningen. Min marginal i Hamburg krympte från 17 minuter till 13, till 10... Till slut kom vi fram till Hamburg, och jag lyckade rädda mig till Wienperrongen. 5 minuter till avgång, och inget tåg i sikte. Detta tåg var försenat.

Till slut kom det, ett bekvämt och dyrt nattåg, och jag hade inte passerat Wien på tre år. Jag fick en bra sittplats och kunde sova ut ordentligt. På morgonen i Linz snöade det. Även i Wien snöade det. På Westbahnhof var allting fullständigt förändrat. Det var som att komma till en järnvägsstation där man aldrig varit tidigare, fastän man ofta hamnat där. En kopp kaffe kostade 2,80 Euro. Jag fann till slut en disk med pappmuggskaffe för 1,80, som fick duga till nöds.

Budapesttåget visade sig sensationellt nog vara ett snabbtåg med toppfart på 160 km/timmen, och Budapest nåddes punktligt efter tre timmar endast en minut försenat. Min marginal i Budapest var bara 16 minuter, alltså 15, men det visade sig att Belgradtåget avgick fem minuter tidigare än vad biljetten sade. För varje tågbyte på denna nagelbitarresa verkade alltså marginalerna krympa.

Belgradtåget var mycket långsamt och tog minst en timme på sig vid gränsen, men jag tog det lugnt, ty i Belgrad hade jag enligt biljetten 45 minuters marginal. Emellertid visade det sig, när tåget kom fram till Belgrad, att det var 40 minuter försenat. Men det var inte det värsta.

Precis när jag hittat rätt tåg inom denna femminutersmarginal och kommit väl inom det, stötte jag i gången ihop med en ung individ i glasögon och skägg, som såg mycket intellektuell och bortkommen ut. Jag bad om ursäkt för mitt bagage på engelska, varpå han genast svarade mig på god engelska och bönföll mig om hjälp. Han hade glömt sitt Visakort hemma och kunde därför inte köpa biljett till tåget, medan hans far väntade på honom i Sofia. Han bad mig om ett lån på 12 Euro. Då han verkade lika uppriktig som angelägen och olycklig, och jag hade kontanter, sade jag honom, att han hade haft tur som stött samman med mig, och gav honom pengarna. Jag hänvisade honom till min plats när han kom tillbaka till tåget, vilket han lovade göra omgående. Vi glömde båda bort att tåget nått sin avgångstid. Så fort han lämnat tåget gick tåget. De 12 Euro skulle jag aldrig få se röken av. Det var bara att hoppas att hans historia var sann, så att min hjälp var skälig och verkligen kunde hjälpa honom, och att hans far inte skulle skälla ut honom i så fall.

Detta Sofiatåg blev bara en halv timme försenat, och det var total vinter överallt. Det var faktiskt ingen skillnad mellan Göteborg och Sofia – samma tunga snölandskap med slask i hela staden och fyra grader varmt.

Hos mina vänner var allting fullständigt oförändrat. Diana levde nu ensam med sin 90-åriga moder Jotka, som fortfarande skötte husets affärer; jag fick själv eskortera henne till banken, hissen var fortfarande utan belysning, men Internet fungerade förträffligt. Det var bara att i vanlig ordning ta i tu med sin eviga *backlog* igen.

del 2: *Den idealiska konserten.*

Med Jotka invecklades jag genast i religiösa diskussioner. Hon är i princip emot allt och kritiserar allt, 90 år gammal, och skonar ingenting. Om kristendomen menar hon att det är att beklaga att den ännu lever. Alla religioner betecknar hon som förryckta fanatismer som aldrig kan åstadkomma någonting bättre än söndring, grymhet och krig, då i princip alla genom partisk hjärntvätt utvecklar och odlar psykopati.

Hon bor nu ensam med Diana och kräver att Diana aldrig får lämna henne ensam. De är nästan varandras motsatser i allt och har aldrig kommit överens, så det är en tung börda för Diana, som nu är fjättrad vid sin mor. Min ankomst utgjorde ett välkommet avbrott i tristessen.

Vi besökte Lilianas nya kontor på eftermiddagen, översättarfirman Polyglotos, som nu har bättre lokaler, där Lilly nu arbetar mest med Nina, som är bäst på franska, medan Lillys expertspråk är tyska. Vi hade planerat att på tre man hand bege oss ut till helgen till Bansko nära Makedonien, men Diana hade blivit svårt förkyld, vilket omintetgjorde det programmet. Vi fick stanna kvar i staden, där det var samma slaskväder som i Göteborg, och det till och med snöade ibland.

På kvällen gick vi på konsert med radiosymfonikerna, som framförde Brahms violinkonsert med den knappt 40-åriga Domenico Nordio från Venedig som solist och Emil Tabakos åttonde symfonis uruppförande. Tonsättaren var dirigenten. Symfonin var jobbig utan melodier och med mycket få harmonier, ibland lät det som trumpetande elefanter, och det var mest bara ljudeffekter i tre satser, som alltsammans slutade i ingenting, som modern musik vanligen gör. Den har aldrig någon riktig final, då dess obefintliga formspråk utesluter möjligheten av en reguljär avslutning. Domenico Nordio däremot gav ett bedårande extranummer, en sorts cavatina med variationer som kunde ha varit av Bach eller Tartini.

Diana talar dagligen med sina tre barn genom *skype*. Jag fick själv tala med Nayden, hennes son, på det sättet. Han lider av kronisk diabetes men studerar nu i Bielefeld i Tyskland ornitologi och biologi med stor framgång efter att i två år ha varit mycket aktiv politiskt för de gröna här i Bulgarien. Döttrarna Alena och Denise har nyligen båda fått en förstfödd son. Alena är gift med en spansk dirigent och har bott mest i Torino, där jag några gånger besökte henne, medan Denise är konstnär och gift med en tysk i Jena i Tyskland. Diana får inte resa och besöka sina barnbarn för sin mor. Dianas syster Ludmila ämnar komma på besök hit men vi vet ännu inte när.

Vad som närmast bekymrade mig i Sofia var utvecklingen i Grekland. För närvarande pågick det en 24-timmars generalstrejk i hela landet, som innebar att alla tåg, bussar och flyg stod stilla. Greklands ekonomi var dödssjuk och drog ner hela Euron, det var faktiskt Eurons fel vilket ingen ville erkänna, för att stävja krisen hade regeringen infört impopulära drastiska nedskärningar som minskade pensioner och löner och ökad arbetstid och sänkt pensionsålder, så inget slut på krisen var i sikte, som bara förvärrades av folkets missnöje och vilda proteststrejker. Det var bara att hoppas att situationen skulle förbättras tills jag kom dit.

Vårt planerade bastubesök på lördagen utmynnade i fullständigt fiasko. Diana var för sjuk för att kunna följa med, varför jag måste leta mig till stället ensam. Det låg precis vid gårdagens konsertlokal, varför jag bara behövde hitta denna för att hitta rätt. Naturligtvis hittade jag den inte direkt, varför jag måste fråga folk om vägen, alltid lika pinsamt, varvid det visade sig att ingen visste var Bulgariens radiosymfonikers konsertlokal låg. De beklagade sin okunskap eller svarade mera negativt på bulgariska. Till slut fick jag av en luffare veta att den låg på Aksakovgatan. När jag äntligen hittade Aksakovgatan var det en halvtimme för sent. Slokörad var det bara att gå tillbaka.

Där blev Diana arg på mig för att jag inte hittat trots hennes självklara instruktioner. Jag hade begärt en karta, någon sådan fanns någonstans men ingen visste var, jag sökte en Sofiakarta på Internet och fann en, men den kunde inte laddas ner eller ens öppnas...

Ludmila kom på besök, som skulle bereda mig en andra chans att hitta rätt – till kvällen inbjöd hon mig till en ny konsert på samma ställe. Hon var i smöret, var mycket arbetsam och hade bra jobb, talade mycket om sin lika duktiga adoptivson som nu var vakt på en bank med telekameraövervakning som livsuppgift, och hon gav mig goda inblickar i Bulgariens rådande situation. Bland annat förklarade hon snökaoset i Sofia. Snön låg i drivor överallt, varför det var svårt att röra sig i staden, ty ingen skottade någonsin. Allt fick konsekvent ligga kvar som det var tills det smälte, ty det måste ju smälta. Vi talade också om den politiska situationen och kom in på Turkiet. Där hade det i dagarna varnats för, efter jordskalvet i östra Turkiet, att det när som helst kunde inträffa ett nytt som med sannolikhet kunde drabba själva Konstantinopel vilken dag som helst inom de närmaste tjugo åren. Hon var mycket rädd för den muslimska faran, dessa aggressiva fanatiker som smög sig in överallt och fick bygga sina moskéer överallt som lagliga centra för fundamentalistisk expansion, där den närmaste ambitionen var att återerövra hela Balkan för islam, som orättvist hade avhärts sultanatet... Hon berättade också om det tysta kriget mot hennes ex-man, som satt på hennes villa, och jag gav henne det gamla kinesiska ordspråket, att om du bara sitter tillräckligt länge vid floden och tålmodigt väntar kommer du en dag att få se din fiendes lik flyta förbi. Det hade hon mycket roligt åt, men hon tänkte nog inte sätta sig vid någon strand för att invänta sin ex-mans kadaver. Det fick han ordna själv. Hon tänkte ingenting göra, och det var nog det allra bästa.

Konserten på kvällen blev den totala överraskningen. Inte heller Ludmila hade anat något. Hon hade inbjudits av en väninna till en "fransk" konsert, en "helfransk" afton, och jag hade föreställt mig litet Debussy, Ravel och andra svårare halvmodernister av den diffusare sorten, men det visade sig i stället bli motsatsen till gårdagens konsert. Det var två helt unga pianister som spelade bara Chopin, till dennes 200-årsminne, en dam från Frankrike (Dina Ben Said, 21, född i Marocko,) och en ung begåvning från Polen, Jatzek Kortuz, endast 22. Dina kom av sig ibland men gjorde då modiga omtagningar med den äran utan skarvar men var bäst på etydena, den fjärde i opus 10 och den 9-e och 10-e i opus 25. Kortuz framförde en alldeles utomordentlig tolkning av Chopins sista nocturne opus 62:2, fantasin opus 49 och den andra sonaten i sin helhet. Som extranummer gav han helt spontant den sjätte polonäsen opus 53. Han spelade med total kontroll, utsökt känslighet och behärskad virtuositet. Dina forcerade ibland och kom därför av sig, men Kortuz spel var suveränt och felfritt. Konserten hade sponsrats av de polska och franska instituten i Sofia

tillsammans, konsertsalen, som igår varit halvfull med en delvis ointresserad publik, var nu proppfull av entusiaster. Det var en av mitt livs bästa konserter, oförglömlig i sin komposition och kvalitet och med sin totala överraskningskaraktär som extra förfining. Jag har aldrig sett en lyckligare publik.

del 3: *Andra bulgariska musikupplevelser*

Den traditionella bulgariska "martenitzan" har många betydelser. Det är en liten rosettlignande prydnad i vitt och rött som man fäster på bröstet i månaden mars och står för välkommandet av våren, men som alla vet är vårvintern nyckfull och det sista man kan lita på. Det kan fortfarande snöa och bli kallt, och man bör därför bära *martenitzan* som ett slags beredskap och totemskydd ända tills man ser den första storken, ett säkert vårtecken, och då skall man avlägsna sin *martenitza* och hänga den i ett träd, så att fåglar kan bygga bo av den.

Morgonen var alldeles strålande och bländande av den smältande vårsolen, och som traditionen bjöd använde jag söndagsmorgonen till ett besök i Alexander Nevskij-katedralen, den högsta punkten i Sofia och stadens centrum och nav, där det firades full gudstjänst med överväldigande samstämmig kör, som vanligt. Ortodoxa mässor är egentligen de enda kristna gudstjänster jag tycker om att besöka. Allmänheten står hela tiden på golvet, och ceremonierna är alltid rikliga. Det förekommer ingen orgelmusik i regel medan körmusiken i stället är desto mera stämningsmättande.

Mina vänner introducerade mig för fenomenet André Rieu, den nya valskungen, som genomförde en renässansvåg över världen för valsen och annan klassisk sällskapsdans. Han turnerar med sin orkester över hela världen, som han leder med sin violin som en annan Johann Strauss, spelglädjen är enorm, och damerna i orkestern är festligt upplädda i fylliga pastellklänningar nästan som krinoliner. Det är bara det som fattas i detta prunkande pastellshowsällskap. Utom Strauss och andra valser har han även på repertoaren Glenn Miller-program, Zorba (sirtaki), *Hava nagila* och andra medryckande och mera folkloristiska danser. Han direkt uppmuntrar publiken att dansa med, vilket de gärna gör, så att ett uppträdande med honom i Albert Hall blir som ett mellanting mellan en nyårskonsert från Wien och ett *last night of the proms*-evenemang. Han är från Holland och fyller i år 61 år, så han har ännu långt kvar.

På eftermiddagen upplevde vi en föreställning av *Hoffmanns äventyr* av Offenbach på operan. Det var första gången jag fick uppleva en iscensättning av denna fabulösa opera, som i tretton år hört till mina absoluta favoritoperor, och även om man kunde ha invändningar mot vissa modernistiska inslag framför allt i första akten var helheten magnifik. Den andra akten i Venedig var bländande i kostymprakt och scenografi, och den tredje akten var en klar musikalisk höjdpunkt – Antonia var den bästa sångerskan. Hoffmann själv spelade en aning över och sjöng något i underkant och var helt fel typ men gick bra ändå, medan skurken Coppelius/Dappertutto var imponerande demonisk. Föreställningen tog 3 ½ timmar och var mer än väl värd sitt pris av 100 kronor. Då många platser var tomma inbjöds vi av personalen att flytta fram, så att vi som satt nästan längst bak på parketten fick flytta fram till andra bänk. Jag har aldrig tidigare haft en så god placering på en operaföreställning.

En annan stor musikupplevelse var att genom den franska kanalen "Mezzo" få uppleva en utomhuskonsert med Neeme Järvi och Berlinfilharmonikerna. Verket i fråga var Rimskij-Korsakovs "Sheherazade", det var en oöverskådlig publik som satt med tända ljus i sommaraftonen som på arenan i Verona, och dirigentens precision var fullständigt makalös. Under 80-talet var han ju den som ryckte upp Göteborgssymfonikerna till en både nationell och internationell status, och hans grammofoninspelning av Sibelius andra symfoni blev kanske den bästa. Han var elev av Jevgenij Mravinskij, den störste Tjajkovskijdirigenten, och ledde oss i många år medan jag var i konserthuskören. Vi gjorde bland annat Bachs H-moll-mässa tillsammans och flera grammofoninspelningar, bland annat av Sibelius enda opera, enaktaren "Jungfrun i tornet". Han är alltså bara 73 år idag.

På kvällen gavs det en fantastisk balettföreställning med enbart musik av Chopin. Det var baletter i koreografi av Jerome Robbins, han som gjorde koreografin till "West Side Story", och det var förunderligt att åse hur väl han hade koreograferat Chopin. Bitvis var det utomordentligt humoristiskt och bitvis utomordentligt betagande. Ett avsnitt bar titeln "In der Nacht" där tre par utförde fyra av Chopins nocturner, varje par en nocturne för sig och slutligen alla tre tillsammans. Den i ciss-moll (nr 7) gjorde det största intrycket med ballerinan i lång mörk klänning med kardinalrött undertill. Föreställningen var från operan i Paris. Bara det!

Den sista dagen i Sofia tog Lilly hand om mig. Diana var rasande på sin dåliga hälsa och måste sova bort halva dagen, men med Lilly kunde vi sitta utomhus för lunch. Våren var trots allt tydligt på väg även om klimatförändringen nu hade gått så långt att de fyra årstiderna blivit två, bara vinter och sommar, vilket var alldeles tydligt påtagligt i Bulgarien. Det värsta med Bulgarien var emellertid den finansiella situationen. Allt understöd Bulgarien fått från EU, i synnerhet för vägförbättringar, hade bara försvunnit i de korrupta byråkraternas fickor, och ingen kunde förklara hur. Ingen var ansvarig. Alla medborgare måste betala tusentals kronor för förnyade pass, körkort och ID-kort, vilket var ett påbud från staten för anpassning till EU – staten betalade ingenting. Till detta kom ökade skatter och priser, och allt drabbade naturligtvis de fattigaste hårdast.

När jag lämnade Sofia tisdag kväll var det omöjligt att hitta rätt tåg på stationen. Jag mötte en grupp helt förvirrade unga spanjorer som förtvivlat utropade: "Det finns inget tåg!" och det skulle avgå inom bara några minuter. Till slut hittade vi det rätta tåget i andra ändan på stationen, men då hade de flesta spanjorerna försvunnit och irrat bort sig. Det tog en god stund innan de alla lyckades hitta rätt.

Det gick inte längre att åka sittplats till Istanbul över natten, utan man måste ha sovvagn. Jag fick dock en hel kupé för mig själv, viljet jag utnyttjade till att läsa slut två böcker och sova gott.

del 4 : *Chocken i Konstantinopel.*

Vädret var alldeles klart vid ankomsten till Konstantinopel, men helt lätt var det inte att hitta mitt imponerande vandrarhem från förra besöket för tre år sedan. Jag fick fråga mig fram och hamnade till slut i gott sällskap med några gatuturkar, som genast hjälpte mig med

en kopp kaffe. De frågade mig varför jag ville ha just det vandrarhemmet, och jag förklarade att jag mindes dess goda service med fri Internet och gratis frukost.

Emellertid hade mycket förändrats på tre år när jag slutligen fann det. Framför allt hade priserna skjutit i höjden – detta billiga fyndvandrarhem var nu dyrare än Athen.

Även vädret verkade gå åt det sämre hållet. Enligt stationen gick det bara ett tåg till Grekland om dagen och detta på kvällen, så jag beslöt att stanna bara en natt i denna överväldigande stad, där jag mest saknade mina underbara dagar med Ringo från förr i tiden. Som vanligt borde jag ha stannat längre i Bulgarien och kanske hoppat över Konstantinopel helt.

Inte bara kunde man bara resa till Istanbul med tåg från Bulgarien med sovvagn i första klass, vilket betingade ett pris – det fanns inte ens liggvagnar. Men i Istanbul visade det sig att man heller inte kunde åka tåg in till Grekland utan sovvagnsbiljett i första klass, som kostade 250 kronor extra. Om andra-klass-möjligheten på tåg på detta sätt elimineras förlorar Inter Rail-kortet sin mening. Marocko har redan uteslutits ur det internationella Inter Rail-samarbetet, och ingen vill väl resa till Turkiet med Inter Rail mer när det blir allmänt känt att enda sättet att resa dit med tåg är under tvånget att lösa sovvagnsbiljett i första klass, åtminstone inte jag.

Jag delade rum med tre japaner, som det var lätt att vara artig med, ehuru en av dem inte ens sov i sin säng under natten. Det var påfallande mycket turister i Istanbul, och det var väl dessa som hade förstört staden. I mitt gamla vandrarhem *Yücelt* kostade brukade en säng för en natt kosta en dollar, det steg gradvis till 5 och 7, varpå det avancerade till *Ottoman Imperial Hotel*, så att man inte kunde bo där längre, och mitt nya vandrarhem krävde 20 dollar. Dock ingick frukost och Internet, och frukosten var angenäm med god utsikt mot Bosporen och Marmarasjön från takterassen. Turkarna var älskvärda och lätta att ha att göra med, så man kunde ändå ta det lugnt mellan stressvarven, ehuru det nog ganska definitivt var mitt sista frivilliga besök i Konstantinopel. Dock blev vädret bättre under torsdagen och klarnade så till den grad att man kunde se hela den långa bergkusten bortom Varna på andra sidan Marmarasjön, så att man till och med kunde gå ut och fotografera – på onsdagen hade det i princip regnat hela dagen.

Slutnotan för Konstantinopel för en enda natt blev 65 pund eller i runt tal 1000 kronor, där den påtvingade sovvagnsbiljetten västerut i första klass stod för en tredjedel. Mitt vin var på upphällningen, det hade behövts många tröstetårar, så jag investerade i en flaska Ottomanvin för 50 kronor. Det måste i alla fall vara bättre än ingenting. Jag hittade också en mycket lämplig lunchrestaurang av det enklare slaget, där jag sista dagen åt både lunch och middag för sammanlagt 50 kronor. Sådana investeringar lönar sig alltid. Säg vad man vill om Turkiet och deras historia, men åtminstone odlar de vin, vilket måste betraktas som ett försonande och befriande drag. Det var ju till och med i nuvarande Turkiet nedanom Ararat som Noak introducerade den festen.

Emellertid var det ett problem förknippat med allt vin man kunde köpa i Istanbul: alla flaskor var korkade, och det sista jag någonsin tagit med mig på en resa var en korkskruv. Hur korkar man upp en flaska på tåg utan en korkskruv? Emellertid löstes problemet: expediten korkade själv upp flaskan, varefter jag själv kunde "dekantera" det på mindre plastflaskor med skruvkorkar. Vilket helgerån! Men resnöden har inga lagar.

Jag var inte litet glad när jag satt på tåget bort från Konstantinopel på kvällen, och det var inte bara för tiggartanternas skull som tyckte det var roligt att lägga krokben för en med sina kryckor. Jag hade alltid känt mig obehaglig till mods i "det nya Rom" där allt hade gått fel från början trots världens bästa förutsättningar, och det var kanske ingen slump att jag vid detta mitt troligen sista besök i staden där hade fullbordat mitt drama om Julianus Apostata, det första kejsarliga offret för kristendomen. Hybris hade markerat staden från dess begynnelse till sultanatets fall, och även om det inte bara var Europas största men kanske även vackraste stad för dess läges skull vid Bosporen fanns alla fiaskominnena kvar. Konstantin den store hade byggt staden med att plundra allt som fanns kvar av Antiken i Grekland, den kristna fanatismen hade gjort de flesta bysantinska kejsardynastierna till monster och mördare av varandra, tills västerlandet velat lära den högmodiga staden veta hut med ett korståg och plundring 1204, varefter vad som återstod av det grekiska Bysans var helt utelämnat åt turkarna och islam. Mika Waltaris bästa roman "Johannes Angelos" beskriver i detalj den slutgiltiga tragedin. Och jag såg fram emot att helst aldrig mera behöva få se den av onödiga historiska fiaskon alltför belastade staden, alltjämt Europas största och vackraste.

del 5: *Thessalonikikrisen*

Som hyttkamrat på tåget hade jag en amerikan från Philadelphia som just hade kommit upp från en rundtur i hela Främre Orienten. Han hade bott fem månader i Israel och kunde hebreiska, både modern och antik, och kunde även hjälpligt förstå och tala arabiska. Som alla andra menade han att Israel-Palestina-konflikten var olöslig på lång sikt, då ingendera sidan hade något intresse av att kompromissa. Jordanien hade han som alla andra funnit välordnat, rent och välorganiserat, medan Syrien hade varit intressantast genom sin ålderdomlighet. Knappast några västerlänningar reste dit, så när han uppenbarade sig som en amerikan i Damaskus var det en lokal sensation. Alla ville ta hand om honom. Mest hade han dock fascinerats av Libanon, ett lika brokigt land som Israel med lika stora kontraster, motsättningar och diametralt motsatta mentaliteter, kristna blandade med druser och shiamuslimer, muslimska fundamentalister och helt sekulariserade muslimer, allt omöjligt i mänskligt hänseende var möjligt i Libanon, Beirut höll definitivt på att återuppbyggas, och Libanon var det vackraste landet i Orienten. Mest hade han dock tyckt om Egypten.

Där hade jag ju själv varit, även om det nu var 18 år sedan, men våra intryck stämde väl överens. Istanbul har nu 16 miljoner invånare, men Kairo har 17 på en mycket trängre yta. Han hade även varit i Japan, ett land där man som västerlänning är fullständigt desorienterad och kan bli galen av att av japanerna konsekvent behandlas som ingenting. Hans erfarenhet stämde väl överens med en god väns till mig som gifte sig i Japan och inte härdade ut längre än halvtannat år. Det japanska samhället verkar så strängt reglerat i nästan kadaverdisciplinerad social perfektion att det helt saknas utrymme för någonting från världen utanför, och så verkar det alltid ha varit.

Han skulle nu upp till Skopje och Nish för en rundtur på Balkan innan han skulle återvända till Istanbul och flyga hem igen till Philadelphia, Amerikas första huvudstad, 5

miljoner invånare, en av Amerikas bästa storstäder, som alltjämt betraktar New York som "lillebror" bara två timmar ifrån norrut.

En annan passagerare på tåget var halvt färgad (som Obama) och talade den grävsta tänkbara amerikanska, men han var holländare. Jack, min rumskamrat, tog för givet att han måste vara amerikan, men han hade bara lärt sig sin amerikanska genom disco och videospel. Det var hela hans utbildning. Han blev mycket upprörd när de tog ifrån honom hans pass vid gränsen och tog för givet att han aldrig skulle få det tillbaka, varför han protesterade högljutt i en halvtimme trots den turkiska stinsens försäkran att han skulle få det tillbaka efter stämpling och bokföring. Han protesterade ända tills han fick det tillbaka, som om de tillfälligt tagit hans själ ifrån honom.

Jack föll för frestelsen att ta en kopp kaffe på tåget. Han anade inte att det kostade pengar. "Det talade de inte om för mig!" utropade han upprörd, som om han utsatts för ett bedrägeri, vilken uppfattning den färgade holländaren befäste honom i. Kaffet bestod av en kopp hett vatten som man själv fick blanda svart och vitt pulver i. Det kostade 2 Euro. Jag hade tidigare frågat hur mycket det kostade och fått detta svar, varför jag inte velat ha det. Jacks plastmugg med vätska och pulver befäste min föresats att avstå.

Detta första-klass-tåg var vedervärdigt men bekvämt. Jack provade dess dusch på morgonen och var imponerad. Vi sov gott och vaknade till samma kristallklara vinterväder som vi lämnat Konstantinopel i, det var frost i markerna, och vi nådde Thessaloniki bara en halv timme försenade. Visst var detta tåg utan byte bekvämare än dagståget jag alltid brukat ta tidigare med byte och lång väntetid både i Pythion och Alexandropolis, en resa på sammanlagt 22 timmar, medan denna bara tagit 13. Likväl hade jag föredragit det charmigare jobbigare tåget med dess kafépauser i det pittoreska stationshuset i Pythion och restaurangbesöket i Alexandropolis hos min tyskatalande värd på sjappet "Nereiden", där jag nu inte varit på tre år. Hoppas det finns kvar. Framför allt prismässigt var ju detta påtvingade första-klass-tåg en katastrof, och den katastrofen var inte slut än.

I Thessaloniki visade sig nämligen alla tåg till Athen vara fulla. Vi var flera som var strandade och inte kunde komma vidare, och en ung engelska övervägde att ta flyget. Med de andra kom de överens om att kanske satsa på en hyrbil, som skulle vara billigare än flyget. Jag ville ge tåget en sista chans, kanske jag kunde smita ombord med min Inter Railbiljett utan reservation, och de andra lovade vänta på mig under tiden. Det gjorde de inte. När jag fått bestämt avslag av biljettanten med beskedet att första möjliga tåg var på kvällen klockan 23 om tolv timmar, och jag återvände till mina vänner i olyckan, var de borta. Jag sökte efter dem utan resultat och fick så idén att ta bussen. Det fanns precis en biljett kvar till bussen klockan 12 längst bak, och jag köpte den. Vad som hände med de andra kommer vi aldrig någonsin att få veta. Bussalternativet var det absolut klokaste, det skulle ta samma tid som tåget, priset var "bara" 35 Euro (samma som sängen på det odrägliga första-klass-tåget), så resan hotade nu att bli en ekonomisk katastrof, men det var inte mitt fel.

De andra kanske verkligen flög i luften eller hamnade i en bil någonstans, och vi kanske åter möts i Athen. Kanske de också hamnade på en buss. Jag kunde i alla fall inte klaga på min lösning, även om den sved, och jag kunde i lugn och ro ta min traditionsenliga kopp kaffe på stationen.

del 6: Doktor Sandys förbannelse

Det var inte ointressant att för omväxlings skull färdas med buss från Thessaloniki till Athen, då bussen tog en helt annan väg än tåget och i princip följde kusten hela vägen. Därigenom kunde man äntligen få se och uppleva Olympos, gudarnas hemvist, Greklands högsta berg, på lämpligt avstånd i all dess skimrande snöklädda mäktighet, som man aldrig fått se från tåget, då tåget for genom en tunnel under det. Man fick även den sensationella upplevelsen på köpet, att få färdas över Thermopylae, där 300 spartaner i perserkrigen nästan slog tillbaka en hel persisk armé under befäl av den stollige Xerxes. Sedan dess (på 2450 år) har geografin förändrats väsentligt, och passet är knappast längre något pass, men visst var det sensationellt att få passera var detta ett av historiens mest namnkunniga och anmärkningsvärda slag faktiskt en gång ägde rum.

Vädret var strålande hela vägen, vilket förgyllde färden. Endast Parnassos missade man, som ses desto bättre från tåget. I Lamia gjordes det ett 20-minuters uppehåll, vilket var välkommer efter fyra timmars tilltagande styvhet. Fram till Athen kom vi efter skymningen precis halv 8, där avstigning skedde vid Omonia, varvid jag skyndsamt störtade mot mitt vandrarhem. Då alla tågen hade varit fulla från Thessaloniki hade den oron väckts att även mitt vandrarhem kunde vara fullt denna fredagskväll den 19 mars.

Jag hade inte behövt oroa mig. Det fanns gott om plats. Min unge vän som nu arbetat där i tre år tog emot mig med mjukaste välvilja och gav mig ett eget rum, då 6-bäddsdormitoriet verkade vara knökat och stökigt. Han blev förvånad över att höra att alla tåg från Saloniki varit fulla. Han menade att det troligen berott på ett ras vid Tempe som blockerat järnvägen i några dagar, så att nu alla reste på en gång. Jag hade haft tur som fått tag på sista platsen i en buss.

Kort sagt, återvälkommandet var 100%, precis som i Sofia. I Konstantinopel hade det bara varit 10% på grund av ekonomiskt chockerande omständigheter, men i Athen helades alla sår omedelbart. Allt var som vanligt och även min gamla anrika 30-talsrestaurang Tripolis. Man var definitivt hemma igen.

I och för sig hade jag kunnat vänta i Saloniki till 11-tåget på kvällen, som var normalt och där jag med Inter Rail sluppit betala något. Med natten på det tåget hade det besparat mig 500 kronor. Men nu var jag redan i Athen, och det var lika bra det.

Jag hade redan kastat strumporna i Thessaloniki, men i Athen måste jag börja klä av mig. Det var redan nordisk sommarvärme på gång denna vårdagjämning i Athen, och det var bara att med lättnad anpassa sig därefter i det befriande solskenet.

Doktor Sandy var förbannad i största allmänhet. Den största anledningen var klimatkrisen, men den ekonomiska krisen, som speciellt utmärkte Grekland, kom inte långt efter.

"Du ser oförskämt frisk ut," sade han, "som om du blev friskare för varje år." Han förundrades över att min treåriga huvudvärk tycktes ha försvunnit spårlöst. "Men det värsta är, att jag blir det också. Men jag blir bara argare samtidigt."

Vi kom genast in på klimatfrågan. "Problemet är alarmisterna. Redan när Al Gore kom ut med sin film anklagades han för alarmism av besserwissarna, fastän han bara presenterade nakna väl dokumenterade fakta och belyste vilka möjliga konsekvenser dessa fakta kunde

ha. Men folk blev upprörda av hans obekväma sanningar och tog skydd bakom negativister som ingav dem trygghet med att stämpla Gore som alarmist. Jag frågar dig: vad gott kunde någon få ut av det? Glaciärerna fortsätter ju ändå att smälta, årstiderna fortsätter att falla ur rytmen, så att vår och höst försvinner mer och mer, stormarna, tyfonerna, orkanerna, cyklonerna och tsunamifloderna fortsätter att öka och tillta i styrka, Arktis och Antarktis fortsätter att smälta mer än de tillväxer om vintern, översvämningar och ökensandstormar fortsätter att accelerera, medan klimatavtal i Köpenhamn stoppas av Kina och dess nya satellitstater i Afrika med Sudan och Zimbabwe i första rummet. Mänskligheten blir bara dummare hela tiden och tror att den kan komma undan klimatkrisen med att anklaga varnarna för alarmism, vilket är som för storsten att stoppa huvudet i sanden för att slippa se. För varje dag blir jag mera förbannad på mänskligheten. Fakta finns där, och de vägrar acceptera dem bara för att några negativister vågar anföra invändningar och har framgångar med sig bara för att de lyckats upptäcka några småfel i en 600-sidig vetenskaplig dokumentation, som om ett tryckfel eller misstag i en bok var tillräcklig anledning för att bränna boken.

Naturligtvis hänger klimatkrisen och ekonomikrisen samman. Den som bär största skulden är förra presidenten Bush, som kastade in hela världen i ett vansinneskrig mot Irak som kostade triljoner och satte världsekonomin i pant hos Kina, världens värsta och största diktatur med lika många fler avrättningar per år än resten av världen som solen är större än planeterna. Bush pantsatte världens framtid på detta krig, medan Saddam Hussein borde ha avrättats av någon agent långt tidigare, vilket inte hade varit så svårt, när man ser hur lätt er Olof Palmes mördare kom undan. Alla ville döda Saddam Hussein. Problemet var att Amerika hade gjort honom i det närmaste ointagligt etablerad med att dränka honom i vapen, vilket gjorde honom krigsgalen. De misslyckades med att oskadliggöra honom 1991 genom att lämna jobbet ofullbordat, vilket de fattade tolv år för sent, varpå de bombade ihjäl Irak med ursäkten att Saddam fortfarande hade kvar alla de massförstörelsevapen USA hade givit honom. Och för det skuldsatte de sig hos Kina.

Finns det något hopp för mänskligheten, när dess ledande demokratiska stat bär sig så taffligt åt? Tror du det? Jag tror det inte. Jag bara väntar på den stora jordbävningen, den stora översvämningen, den stora tsunamin och den äntliga syndafloden, som behövs för att ge världen tillbaka till naturen, som ensam kan sköta den, ty människan kan det inte och har aldrig kunnat det. Hon var oskyldig bara som liten, och redan då gjorde hon mera skada än nytta."

"Då frågar jag dig som Abraham frågade Gud: Vill du offra de oskyldiga med de skyldiga?"

"Naturligtvis inte, och därför överlever alltid de oskyldiga, som Noak överlevde Syndafloeden. Har du sett filmen 2012? Den är inte så dum om man bortser från groteskerierna. Den hade varit effektivare om naturkatastroferna hade orsakats av klimatkrisen och människans ansvarslöshet i stället för en absurd planetställning. Men dess scenario är på intet sätt omöjligt, och det gör filmen anmärkningsvärd.

Som de vettigaste människorna i världen har jag alltid betraktat de galnaste. Redan på 60-talet kanske i samband med Kennedys fredskår och definitivt i reaktion mot Vietnamkriget uppstod alla dessa naturliga filosofer som ville lämna civilisationen och leva

ett bättre liv i naturen. Hippie-revolutionen har pågått i det tysta sedan dess, den har aldrig förtröttats men bara tilltagit, då de från början visste att de hade rätt. Att avstå från konsumtionssamhällets osunda tvångsslöseri, skrota slit-och-släng-kulturen och satsa på ett liv så nära naturen som möjligt har alltid varit kanske det absoluta livsidealet från Diogenes till Rousseau och Monte Verità och 50-talets beatniks. Allt de ville var att ersätta krig med kärlek, och vad är sundare än det? Samhällets etablerade negativister försökte stämpla dem som dekadenta och förfallna missbrukare, men det var återigen att fälla trädet för att ett äpple var maskätet. Jag tror att de kommer att klara sig om världen går under. De är oberörda av dess politiska och ekonomiska problem och ägnar sig åt väsentligheter i stället, som studier, musik och filosofi med annan andlig odling, vilket ju är det enda väsentliga på längre sikt. Vad gör det om de dricker och röker och berusar sig? Det är bara mänskligt, och om de bara kommer ut på andra sidan blir de bättre människor. Jag kommer alltid att hävda att alkohol i lämpliga doser bara är hälsosamt och ju mera så ju äldre man blir. Jag dricker numera nästan bara whisky, men jag behöver inte mycket. Alkohol blir bara hälsosammare med åren samtidigt som man behöver mindre och mindre. Så varför började man redan på 60-talet trakassera filosoferande hippies för att de rökte hasch och marijuana som är mindre giftigt än nikotin och alkohol? Bara för att de hade rätt i sitt avståndstagande från den samhällsordning som dominerades av girighet och krig. Jag stödde dem från början, och det har jag gjort i snart 50 år nu. Det finns inga mer respektabla och älskvärda människor.”

Hans vrede hade i viss mån stillnat. Han hade haft sitt utbrott och kunde nu ta det lugnare, och jag var helt oskyldig och hade bara njutit av att få vara hans bollplank.

Detta var vår vårdagjämningslunch den 20 mars 2010.

del 7: *Nya vänner i Athen*

Om man skulle ge sig på en sorts summering av doktor Sandys svidande svada, skulle kontentan ungefär kunna koncentreras till fyra punkter:

1. Den kapitalistiska rovgirigheten måste upphöra. Man kan inte i all oändlighet fortsätta att missbruka naturen och hennes resurser för snöd vinnings skull och fåfängan att omge sig med mer än man behöver av ren nöjeslystnad, praktlystnad och onödig slöserikonsumtion.

2. Befolkningsexplosionen måste hejdas, och världsbefolkningen måste minska. Detta är ett måste om världen och naturen skall kunna överleva.

3. Naturen måste skyddas och ekosystemen måste bevaras, om livet skall kunna bestå.

4. Man måste lämna fossila bränslen därefter och övergå till rena energiformer, typ solenergi (källan till 90% av all energi på jorden) och vindkraft först och främst. Vattenkraft borde komma först i tredje hand, då de flesta dammar är lika miljöförstörande som energialstrande, hur ren den energin än är.

Dessa fyra punkter måste genomföras. Annars ser det direkt illa ut för framtiden, mänskligheten och allt liv över huvud taget. Och den viktigaste förutsättningen för att det skall kunna lyckas är att krig till varje pris måste undvikas.

Doktor Sandy introducerade en ny vän för mig som hette Andreas. Han var filosof och uttalad sådan och representerade något helt nytt för min erfarenhet, nämligen en rent filosofisk-mystisk-esoterisk inriktning hos de unga. Doktor Sandy trodde jag kunde få utbyte

av honom då han som så många unga var en Internetvirtuos. Han tillhörde en filosofisk grupp på Facebook som omfattade mer än 25,000 medlemmar, som alla hade samma inriktning: dyrkan av det sköna och av kärleken, avståndstagande från politik och den etablerade samhällsordningen och ett direkt ställningstagande mot all fascism, nynazism, rasism och varje form av högerextremism. Vänsterextremismen ansågs mer eller mindre vara död i världen och kanske ersatt av denna sundare och mer livsdyrkande nästan hedonistiska antipolitiska, antireligiösa, helt sekulära men mycket filosofiska och djärvt experimenterande nästan idealistiska rörelse, som tydligen hade börjat i Tennessee men vunnit global uppskattning och efterföljelse.

Jag fascinerades av detta fenomen just för att det var så uttalat filosofiskt (filosofi = visdomskärlek) och som i Grekland direkt framstod som en fortsättning på antikens filosofiskolor med inslag av mysticism och magi. Jag hade känt några sådana i Sverige, som till och med varit insatta i kabbala, men denne Andreas pekade direkt mot framtiden och lovade något helt nytt.

En annan ny vän dök upp i Plaka. Jag var på väg ner från Akropolis när en liten äldre dam sade något till mig på grekiska. Jag beklagade genast på engelska att jag inte kunde grekiska. Hon förklarade då på engelska, att en skylt på husväggen betecknade en lekplats för barn, och runt omkring oss överallt satt det cafégäster hos tavernan Dioskurerna, inte ett bord var ledigt, och gästerna var alla, som hon mycket riktigt påpekade, som barn.

Vi fortsatte konversationen, och det visade sig att hon bodde i Stockholm och kunde svenska, fast hon egentligen var polska och mest behärskade franska. Hon hade varit gift många år i Sverige och haft en fin villa på Älgö, tills hennes man hade svindlat henne, rymt utomlands med en iranska, sålt både villan på Älgö och villan på Rivieran och bestulit henne på en miljon. Samtidigt hade hennes son ramlat ner från fjärde våningen och nästan brutit nacken av sig för tjugo år sedan men var nu så pass återställd att han kunde översätta en bok som hon skrivit på franska om fenomenet Anafiotika.

Anafiotika är en liten by vid sidan av Akropolis, som byggdes av hantverkare och arbetare från en ö i Egeiska havet, som hämtades till Athen för att de skulle hjälpa till med att återställa Akropolis. De tog med sig allt från sin ö, sina traditioner och konster, sina hantverk och särpräglingar, och byggde upp sin egen by i skuggan av Akropolis, som finns kvar intakt än idag. Den får inte röras, intet hus eller tomt kan köpas eller säljas, utan de kan bara ärvas. Därför är det alltjämt idag mest ättlingar till hantverkarna från ön som lever där. Den är helt skyddad från resten av staden, intet av dess brus hörs upp dit, och luften är alltid frisk. Där bodde Ilona, min dam, inbjuden av en av byns skulptörer, under en längre tid och skrev byns sällsamma historia. Boken finns redan på franska och polska, och nu har hennes son översatt den till svenska. Det fattas bara en svensk förläggare, som blir svår att hitta, då hon vill tjäna pengar på boken, då hennes ekonomi efter katastrofen knappast varit vattentät, och då hennes svenska pension efter recessionen krympt betänkligt.

Hon var 72 år gammal och aktiv på Facebook, vi bytte adresser, och jag inbjöd henne till språkvännerna "Amici linguarum", då hon kunde så många språk: polska, franska, svenska, engelska, grekiska, med mera. Hennes dotter var dessutom översättare och tolk mellan de flesta av Europas större språk. Hennes efternamn var iögonfallande nog Jagiello, alltså

samma som den gamla polska konungaätten (som Johan III:s drottning Katarina Jagiellonica). Kunde hon ha kungligt påbrå? Ingenting var omöjligt i Grekland.

Under dagen hade jag också konfererat med Italien om min vidare resa. Paola väntade mig när som helst i Verona, Sergio och Silvia skulle resa till Marseille över helgen, och Paolo i Lucca hade skilts från sin Valentina för fyra månader sedan men var redo att ta emot mig. Även han kunde sägas ha någon del i den nya unga filosofiska orienteringens generation. Dock skulle det bli strejker i Grekland på tisdag, så det var möjligt att jag fick uppskjuta min avresa till onsdag.

Under dagen hade det varit fri entré för alla till Akropolis. Jag hade begagnat mig av tillfället och kunnat närmare skärskåda renoveringsarbetenas framåtskridande. Nästa hela den norra långa väggen av Parthenon var nu återställd, och man arbetade nu mest med Propyléerna och det lilla Niketemplet. Äntligen började det märkas att restaurationsarbetena på Akropolis faktiskt gick framåt.

del 8: *Sista dagarna i Athen*

Vi hade med Ilona bestämt att träffas ungefär halv 11, och jag meddelade henne per mail när jag startade klockan 10. Jag föredrog att gå och hade på kartan sett att det var tämligen nära och ganska raka spår. Från Omonia hade det bara varit fyra T-banehallplatser, då Syntagma låg på halva vägen. För säkerhets skull skaffade jag mig en karta från min tyska värdinna, så att jag var försäkrad mot att gå fel.

Efter en kvart märkte jag att jag glömt ta med mig kameran, så jag gick tillbaka efter den.

Efter Syntagma märkte jag till min förskräckelse att kartan tog slut, just när jag började bli osäker om vägen. Jag fick fortsätta gissningsvis och fråga mig fram.

Till slut nådde jag äntligen en ny tunnelbanestation, som jag tyckte borde vara den rätta vid hennes gata. Ack vad jag bedrog mig! Jag var slut i benen, och det visade sig att jag gått alldeles för långt och hamnat två tunnelbanestationer bortom hennes. Det var ingen annan råd än att i alla fall ta tunnelbanan tillbaka.

När jag kom fram till henne hade hon bitit på naglarna i en timme, då jag var 90 minuter försenad. Men sedan hade vi en mycket angenäm dag tillsammans. Det var nästan redan för varmt, 24 grader, våren hade exploderat, och Athen kokade av dynamisk vårberusning – alla var ute, och det var knappt man kom fram på Monastirakis.

Hon visade mig sina tavlor och var full av historier från sitt rika och dramatiska liv. Hon var liten till växten och hade därför alltid särbehandlats med nedlåtenhet. Till hennes dråpligaste historier hörde denna:

På den tiden då hon hade villa på Älgö och var tämligen i smöret hos högsta societeten hamnade hon en gång i ett sällskap av unga nyrika män på en lyxkrog. De var hur stöddiga som helst, och av någon anledning blev det diskussion om vem som kunde supa vem under bordet. "Och du, din lilla polska, skulle först av alla hamna under bordet," sade någon. Det skulle han inte ha sagt, och tydligen var han sorgligt okunnig om polackers natur. Hon föreslog genast ett vad om att hon kunde supa dem alla under bordet. Hon hade det gott ställt, så hon föreslog en insats på 100,000 kronor. De tio unga männen lade skrattande fram 10,000 kalla var, och sessionen började.

Första omgången var fyra whisky efter varandra. Sedan följde fyra cognac, fyra glas vin, fyra nubbar till sillen, fyra Grand Marnier, och så vidare. Redan halvvägs började den manliga patrullen stupa. Allt fler fick kräksjuka av den drastiska och ohälsosamma blandningen av allt möjligt, och snart låg de där, den ena efter den andra, somliga utsträckta stönande på bänkar, andra under borden, hon fick lägga dem till rätta så att de inte skulle vakna snedvridna, och till slut var det bara hon kvar, så hon tog alla pengarna och gick.

När de i fortsättningen råkade ut för att möta henne på gatan gick de till den motsatta trottoaren för att slippa se henne i ögonen.

Det var bara en av hennes historier med mångårig erfarenhet som läkare och psykiater i Stockholm, som vägrade skriva ut psykofarmaka och botade de flesta.

Hon hade fotografiskt minne och kunde därför lära sig vad som helst utantill och blev färdig läkare rekordsnabbt. Jag utsattes för hennes kulsprutande intellektuella effektivitet under några timmar och var sedan helt slut och avstod från att träffa henne på nytt följande dag, då det gällde att samla sig för Italien. Dock skulle hon bli en underbar vän att ha.

På kvällen invaderades mitt vandrarhem av en skolklass från Moskva i lägre tonåren med en hippie till lärare. När de överväldigade hotellet med sin tjoande livlighet var det bara att ge sig av därifrån, och när jag senare satt på restaurangen Prestaria, ett nytt fynd, billigt och rikligt, dök de snart upp även där och översvämmade restaurangen, men de var mycket charmiga. De blev nyfikna på mig, och en pojke med rockbandet "Kiss" på sin svarta tröja sade helt spontant, att jag var den mest positiva människa de hade upplevat i Grekland. De

hade trott att jag var vetenskapsman, men jag var bara humanist, och de var även på en humanistisk rundresa och hade gjort alla Greklands viktigaste kulturplatser: Olympia, Delfi, Mykene, Epidauros, Meteora och några till. Nu skulle de närmast ut till Aegina.

Efter den dagen var jag tröttare än någonsin tidigare i Grekland, så jag beslöt att ägna hela min sista dag i Athen och Grekland åt återhämtning och förberedelse för Italien, där Paolo väntade mig i Lucca klockan 16.30 på torsdagen om två dagar.

del 9 : *Nya nagelbitarresor.*

Vädret försämrades långsamt men säkert liksom även luften i Athen, som gjorde en ännu tröttare. En nervös resa var att vänta, varför det var omöjligt att sova den natten. Klockan sex var man trött på att bara vrida sig, så det var bara att stiga upp och göra sig klar, vilket hade den fördelen med sig, att man kunde göra en sista uppdatering på Internet innan man begav sig. Ett förargligt fenomen: i rena ivern glömde jag lämna nyckeln tillbaka till mitt värdfolk, som hade varit helt idealiskt hela vägen, då de till och med gett mig ett rum med fyra bäddar där jag fick bo helt ensam. Först på tåget märkte jag att nyckeln var kvar i fickan. Både jag och de hade helt glömt bort den.

Greklandstågresan blev just så stökig som jag hade befarat. Inga klockor eller monitorer fungerade ännu på stationen efter strejkerna, så man visste inte vart tåget skulle ta vägen, om man skulle föras ut till flygplatsen, vilket hänt en gång förut, eller om man faktiskt skulle komma rätt. Från Kiato skulle man vidare mot Patras med ett IC-tåg, vartill det krävdes ett supplement som jag omöjligt kunnat ordna på grund av strejkerna. I Kiato fanns det inget tåg, så man fick ta bussen till Diakofto, där man fick byta till tåg. Upprörda tanter grälade häftigt på konduktören under hela resan. I Diakofto kom man slutligen på ett tåg som skulle gå ända fram, så man var räddad.

I Patras fick jag genast biljett till båten och ombads stiga ombord 12.30. Punktligt infann jag mig där i ett sakta strilande duggregn, varpå jag skyfflades åt sidan och ombads vänta. Vi fick vänta i nästan en timme. Sedan släpptes man äntligen fri ombord på båten.

En äldre italienare, som fått vänta nästan lika länge som jag, hade nyckel till vilostolarna men kom inte in där. Emellertid var båten stor, detta var "*Superfast XI*", och det fanns åtskilliga soffgrupper man kunde utnyttja. Överfarten lovade bli behaglig trots ett väder utan sikt.

Därmed var Athen ett avslutat kapitel för den här gången. Fyra dagar och fem nätter i Athen hade kostat lika mycket som den enda natten i Konstantinopel med dess extra kostnader för oförvarnad påtvingad transport i första klass, vilket säger en del om den katastrofala Istanbulparentesen, en stad som jag aldrig skulle besöka frivilligt igen. Halva resan hade gått, och den hade redan kostat över 10,000, vilket fick alla mina tidigare Europaresor att framstå som lönsamma affärer mot denna fatala brakförlust.

Men värdefullast av allt var mina nya vänner i Athen. Dem skulle jag aldrig glömma.

Kyparen på restaurang "*Self Service*" ombord på *Superfast XI* såg precis ut som Putin och gick till och med som en pingvin, precis som den ryske presidenten (premiärministern). Det var nästan löjligt att se honom som kypare.

Men framför allt förgylldes överfarten av en skolklass, som klev ombord i Igonoumenitsa. Det var mest flickor, men helt spontant bildade de en kör och en orkester, och den kören var stor. Några pojkar ackompanjerade dem med mandolin och gitarr, någon lättare trumma förekom också, men framför allt ackompanjerades sången av virtuos rytmmarkering med händerna. Deras musik var genomgående ytterst grekisk, smäktande enkla melodier som konsekvent höll sig till musikalisk fundamentalism, rena harmonier, enkla men klara melodier, över lag homofon musik om dock i stämmor typ ytterst rena treklanger, som gjorde den desto mera njutbar. Och rytmen var fulländad, som konsekvent var regelbunden hela tiden, om dock den kunde växla mitt i en sång, och det var aldrig den samma rytmen i två sånger. Till denna positiva sirenmusik somnade man ljuvligt in på en soffa, efter att ha skrivit färdigt pjäsen "Pianot", en dramatisering av Daniel Masons betagande musikroman "Pianostämmaren".

Båten blev en halvtimme försenad till Ancona, men ännu fanns det tid kvar till tåget till Bologna. Jag lyckades hinna köpa sittplatsbiljett till Bolognatåget, men när jag skulle stiga på det gick det, två minuter för tidigt. Min nyköpta platsbiljett blev oduglig, *what a waste*, och jag måste ta nästa tåg en kvart senare.

Min italienska reskamrat från Patras skulle med samma tåg, men det visade sig, att stationens klockor tydligen inte var synkroniserade med tågens. Därför avgick alla tåg två minuter tidigare än de enligt stationens klockor skulle. Jag såg aldrig min reskamrat från Patras stiga på mitt äntliga tåg, varför risken förelåg, att han inte hann på det. På grund av bristen på synkronisering av stationens och tågens klockor, som gjorde att alla tåg avgick två minuter för tidigt, var risken att många missade sina tåg denna dag. Förr eller senare måste ju dock stationen upptäcka den fatala diskrepansen.

I Bologna stod det klart att jag inte skulle hinna fram till Lucca i tid, varför jag försökte ringa dit. Jag fick inget svar. På det andra numret kunde jag dock lämna ett meddelande men utan att veta om det gick fram. Det var bara att chanssa på att det gjorde det och resa vidare.

Utan vidare incidenter kom jag fram till Lucca, där det visade sig, att det just idag varit årets första vårdag, varför Paolo varit ute och sått när jag ringt. Han hade inte hunnit fram till telefonen efter åtta signaler, men han hade därefter fått mitt meddelande och kunnat möta mig vid stationen.

Återseendet var hjärtligt efter två år, och till vår middag på kvällen infann sig också Eduardo, vår tredje musketör. Middagen blev överväldigande med pasta, kanin och dessert efter svältföda över hela Balkan, till vilken fest inte minst viner och grappa vidtog med den äran.

Sålunda slutade allting väl efter denna ytterligare nagelbitarresa. Man var hemma i Lucca, Toscana, än en gång, och visserligen var Paolos hus något tommare efter den sista skilsmässan, (jag frågade varför Paolo och Valentina egentligen skilts, men Paolo svarade, att det visste egentligen ingen av dem,) men det mesta var oförändrat. Efter den sista sömnlösa natten i Athen och en natt utan säng på båten var det bara att slappna av och njuta i hjärtat av Toscana.

del 10: *Lucca*

Ingenting hade förändrats i Lucca fastän allt hade förändrats. Paolo och Valentina hade separerat för fyra månader sedan, men det var en naturlig och "oblodig" skilsmässa. På min fråga varför svarade Paolo att de knappt visste det själva. Hon hade flyttat ut helt av sig själv och tagit allt det lilla med sig som var hennes och däribland två hundar, vilket de tre hundar som blev kvar tog mycket hårt så till den grad, att de ständigt ylade och till och med försökte sarga sig själva. Den äldre bar ännu svåra märken av denna smärtsamma process.

Paolo klarade sig bra som nybliven ungarl. Han skötte väl sitt stora hus, han var mycket ordentlig och huslig och dessutom en utsökt kock. Han vägrade låta oss hjälpa honom när han stod i köket, och utan jämförelse var hans mat den bästa jag haft på denna resa, (jag hade knappt haft någon tidigare,) så att till och med min mage började bli normal igen efter två veckor av ytterst ensidig meny utan grönsaker.

Den första kvällen kom Eduardo och höll oss sällskap, så att mitt Luccasällskap blev trevligare än någonsin. De arbetar båda för "Carlo del Prete", en frivilligorganisation som verkar för att hjälpa invandrare och ge dem rättvisa, vilket inte är lätt i Berlusconi Italien, men de tar det lugnt och lyckas. Därför reser Paolo numera varje påsk till Albanien för att hjälpa till med utveckling och skolbygge där. Albanien var det första land i världen som deklarerade sig själv ateistiskt, varför islam inte är störande utan högst moderat, trots att det egentligen är ett muslimskt land. De kristna har aldrig förföljts i Albanien, som är ett typiskt och kanske det mest balkanska landet – man börjar dricka rakia redan på morgonen. Det är oerhört vackert om man bara kommer utanför Tirana och är kanske det sista landet i Europa som inte är ihjälturistifierat – ännu. Så orört som det är lär den vandalismen bli oundviklig.

Båda var helt oförändrade sedan mitt senaste besök och kanske till och med friskare. Eduardo hade skaffat sig glasögon och såg egendomligt nog ännu bättre ut i dem. Han är den mest bredaxlade man jag någonsin sett och dessutom lång och långhårig. Paolo skötte sitt jordbruk utom allt det andra och hade blivit en ännu aktivare man och även han mera långhårig. Han talade tydligare och högre än förut, tydligen en följd av hans resor delvis som lärare, så jag förstod honom bättre än Eduardo, som delvis sluddrade, en åkomma man lätt skaffar sig om man stannar hemma för länge. Jag tror aldrig han har varit utanför Lucca. Paolo och Valentina, liksom Sergio och Silvia, liksom Lorella och Gian Carlo i Biella, hade jag mött i Dharamsala så långt hemifrån som möjligt, vänskaper som hållit i alla lägen. Paolo var mycket socialt engagerad och mycket intresserad av de sociala sjukdomarna i de skandinaviska extrema välfärdsstaterna – alkoholism, där man söp inte för hälsans skull utan bara för att bli full, självmorden (Finland, Danmark och Sverige hör till de sex värsta länderna i världen samman med Japan, Ungern och Österrike, numera kanske också Portugal till följd av den ekonomiska krisen,) och alla svåra följder av den bottenlösa tristessen med kyla och mörker om vintern, främst betänkligt psykiska sådana.

Det regnade på fredagen i Lucca, varför vi höll oss inomhus. Pojkarna arbetade hela dagen med den sista fasen i årets vintappning. Paolo hade haft ännu en olycka med denna process. Förut hade han förlorat en hel vinlast under transport från bergen. Ett kar med 500 liter vin hade denna gång sprungit läck, så att när Paolo och Valentina vaknat på morgonen hade hela huset doftat rödvin. "Din vinprocess verkar ha lyckats bra," sade Valentina helt

glatt på morgonen. Tyvärr var det värre än så. Den smärtsamt sorgliga saneringen tog en hel arbetsdag.

Mot kvällen ljusnade det, och Mauros lilla hustru kom på besök, så vår middag blev för fyra i gladare sällskap än någonsin. Redan lunchen hade för vår trevlighets skull tagit tre timmar, varunder vi diskuterade hela den italienska politiken. Berlusconi och Fini var nu i luven på varandra, då Fini som realist med alla andra sådana i Italien såg Berlusconi som en pinsam belastning i synnerhet inför omvärlden. Berlusconi är inte fullt så korkad och misslyckad som Bush Junior men dock åt samma håll. Fini vill bli fri från honom med avsikt att ta över när väl il Berluscos tid är förbi – han är redan över 70. I Italien blir alla gamla i politiken och vägrar att pensionera sig. Giulio Andreotti är över 90 och alltjämt aktiv som Italiens ledande grå eminens sedan 1945...

Äntligen hörde Michael Wedde av sig från Athen. Som jag gissat hade deras situation varit känslig, då Ethel, 87, var mycket bräcklig till hälsan. Jag hade inte gjort mer än trevningar för att inte störa, om situationen var så känslig som den var, vilket Michael var tacksam för. Framför allt Ninas man hade jag gärna träffat. Han är tibetan, och vi skulle ha mycket att tala om, då jag var mer än hemma i hans hemtrakter.

Till helgen planerades ett födelsedagskalas för Mauro, därför hade hans lilla fru kommit på besök, och till söndagen en utflykt upp i bergen. Förra gången för två år sedan hade de varit snötäckta, medan nu all snö var bortrunnen. Våren var på väg och verkade ha börjat samtidigt med min ankomst. Vädret skulle bli bättre och varmare och kanske uppnå 20 grader under söndagen. Jag planerade att inte lämna Lucca förrän på tisdag, då Silvia och Sergio för närvarande befann sig i Marseille. Till Verona skulle jag nog komma till onsdag kväll och då först ta in hos Paola – Ida brukade inte vilja se mig förrän hon vårstädat färdigt hela huset på skärtorsdagen.

del 11: *Hårda bud i Lucca*

Alla planer slog slint. Festen på lördagen inleddes redan på eftermiddagen med diverse krogbesök och andra vänner. Till dessa hörde två bokhandelsexpeditör. Den ena, Laila, skänkte mig en fantastisk bilderbok om Puccini, som vattenskadats och därför blivit värdelös – desto mera värdefull blev den för mig. I den andra träffade jag en äldre vän till Paolo, som jag träffat förut. Efter krogbesöken med diverse *chiudini*, en drink bestående av en blandning av vin och Campari, en mycket försåtlig drink där man aldrig kunde vara säker på mängden Campari, ibland för mycket, ibland för litet, besökte vi ett bullersamt innecafé mitt emot den kyrka som brukade ta emot de flesta uteliggarna, som är ganska många även i det lilla Lucca, om dock långt ifrån så iögonfallande som i Athen. Sedan inleddes middagen på en lokal restaurang, då klockan redan var 8 och man bara fått dricka hela dagen. Ehuru middagen blev väl tilltagen blev man inte bara rund under fötterna utan även svag i benen, varför vi gick hem till Nadia och fortsatte, där den verkliga middagen inleddes. Vid ett-tiden trodde man att klockan var 10 och sloknade man ofrivilligt. När man vaknade och skulle köras hem visade sig klockan vara 6. Detta var den natt då klockan ställdes fram en timme, (varför inte tidigare före vårdagjämningen?) så man var fullkomligt desorienterad i den totala årliga tidsförvirringen.

Det blev inte många timmar sömn sedan fastän man försov sig totalt. När vi vaknade till i ett eländigt tillstånd fram emot middagen och kom i gång på skakiga ben kom Mauro med sin fru på besök, så det var bara att glömma hela det planerade söndagsprogrammet med utflykter och andra ansträngningar. För säkerhets skull varken åt eller drack jag någonting under dagen för att koncentrera mig på att nyktra till, vilket man gjorde till kvällen, då man kunde börja dricka igen.

Utflykten blev i stället av på måndagen till Paolos födelseby, där det numera bara bodde 35 personer kvar efter att där varit 500 för 50 år sedan. En sådan by vi besökte hade bara 8, högst 10 sådana bofasta kvar. 1968 hade regeringen kommit med ett oemotståndligt förslag till alla bybor och bönder – de skulle få sälja sitt hus till staten för en miljon lire (då ungefär 50,000 kronor, mycket pengar på den tiden,) mot att de skulle få jobb i större städer inom industrin med höga löner – fabriker behövde arbetskraft. De flesta föll för detta, fem år senare kom den stora energikrisen med total inflation överallt och många blev arbetslösa, men de hade sålt sina hus och kunde inte få dem tillbaka. För att klara sig måste de stanna kvar i fabriker och arbeta, och många dog av grämlor eller gifter i den industriella miljön, deras tidigare hus blev öde och förföll liksom deras naturliga näringar, ost, ägg och andra naturprodukter, och därmed avfolkades landsbygden och bergstrakterna till 90%. Först under senare år har det stora misstaget uppdagats genom dess hälsomässigt, miljömässigt och ekonomiskt katastrofala följder. Varje steg bort från naturen med denaturalisering som följd kan naturligtvis bara ha enbart dåliga konsekvenser.

Under måndagen måste Paolo arbeta under eftermiddagen från 3 till 9, varunder jag fick klara mig själv, vilket jag gjorde med den äran, trots utspillt kaffe, stopp i diskhon efter diskningen, tomma flaskor och sämre väder. Jag kunde bara sitta i trädgården en kort timme i eftermiddagssolens bortdöende kyla (4 grader idag morse) men kunde dock i lugn och ro ägna mig åt en välbehövlig uppdatering, vilken pågår ännu. Paolos arbete gjorde att vi förlorade en dag i Lucca, varför jag övervägde att stanna en dag extra, så att jag även kunde träffa Valentina, hans ex. Jag ville gärna åtminstone försöka återföre dem. Ingenting hade hörts från Milano, varför det var tveksamt om jag skulle få träffa Silvia och Sergio i år, då jag helst väntades till Verona under onsdagen.

Det blev till att stanna en extra dag, varunder vädret ytterligare försämrades. Anledningen var, att det inte passade Paola att jag kom under onsdagen, och Silvia och Sergio var upptagna då och skulle resa till sin alphydda redan till torsdag kväll, så enda chansen att träffa dem var då. Jag kunde då lämpligt infinna mig hos Turris under fredagen – om jag fick övernatta hos Sergio fastän han reste bort. Jag förberedde mig på att passera den natten på cirkulerande tåg i värsta fall.

Den sista kvällen bjöd Paolo på *fegato alla veneziana*, någonting av det bästa man kunde få i Italien. Han skulle själv resa bort på långfredagen, så jag kunde ändå inte stanna längre där. Hans arbete med invandrare och utlandsprojekt förde honom till Albanien flera gånger om året, nästa gång i maj. Han arbetade med invandrare, mest illegala sådana, för att rädda dem och skydda dem, och deltog i ett skolprojekt i Albanien. Den sista kvällens sista middag avnjöts under ömsesidig njutning av *Rondò Veneziano* och Fabrizio de Andrè, en av Italiens viktigaste kulturpersonligheter under 1900-talets senare del, en utsökt poet och sångare, som hade spelat in ett antal sånger, många smått anarkistiska och mycket samhällskritiska med

intelligent ironi, ett slags italiensk Vysotskij, men med mycket behagligare och renare röst. Vysotskij kraxade som en kråka i jämförelse med Fabrizios harmoniska och alltid rena röst med perfekt tonträff, som alltid var älskvärdt angenäm och nästan oemotståndlig. Han blev alkoholist ganska tidigt, och när hans far dog anmodade denne honom att sluta dricka. Det var hans livs sista önskan. Fabrizio slutade direkt och återtog aldrig flaskan. Men både han och hans fru blev våldtagna på Sicilien. Han dog i min egen ålder – 58 – men med en enorm produktion bakom sig i form av intima, intelligenta och betagande sånger.

Rondò Veneziano är en kammarensemble, som framför helt nya kompositioner av en viss Giampiero Reverberi sedan 1980. Emellertid låter det inte alls som ny musik utan som en direkt fortsättning på den venetianska 1700-talsepoken med Vivaldi, Albinoni och andra sådana. Den är helt betagande, och de uppträder alltid i 1700-tals rokokodräkter, ungefär som André Rieu men ännu bättre och finare. Rieu är mera effektiv, medan Rondò Veneziano är mera smakfull. Många av deras stycken är helt enkelt bearbetningar av gamla mästars, de har till exempel gjort en bättre version av Ravels *Bolero* som inte spårar ur. Många av deras inspelningar finns tillgängliga gratis på *YouTube*, de flesta med mycket intressanta bildspel.

Det var där vi fann dem. Under middagen turades vi om med att plocka fram en ny, och det var väl den bästa möjliga njutning som kunde tillfogas en redan alltför njutbar middag. (De bästa hittills vi fann var "Rondò Veneziano", "Desirée" och för mig den vackraste av alla, "Tiepolo", som man helt enkelt bara måste göra en egen variant av.)

del 12: *Milano*

Avresedagen från Lucca var vädret grått och blev bara gråare. Under hela tågresan längs kusten fram till Genua bara regnade det. Tisdagen hade varit stormig med åska och blixtrar, så att ett hus i Lucca fattat eld men utan någon skadad, och detta lynniga väder tycktes fortsätta. Jag var oändligt melankolisk och sov därför mest hela vägen, men efter tunnlarna norr om Genua klarnade det, och plötsligt kom solen fram. Jag slapp konduktörer på detta tåg, varför jag slapp avlägga den supplementavgift som jag inte kunnat erlægga i Genua i brist på tid – sex minuter för tågbyte och oändliga köer denna skärtorsdag.

Men resan fungerade perfekt hela vägen, denna gång hade jag lärt mig att inte försöka ta en genväg över Pisa, och på stationen i Milano mötte mig Sergio. Han bjöd mig genast på lunch.

Han beklagade mycket valresultatet, som Berlusconi, den kvasifascistiske narren, hade vunnit med brakförluster för vänstern i de mycket viktiga provinserna Latium (Rom) och Piemonte (Turin) som tidigare tillhört vänstern. I Lucca hade vi noga följt med i valet, Matteo, Paolos vän, var ju traktens politiker, en mycket röd socialist men både ädel och sympatisk. Paolos besvikelse och bitterhet var total. Han avslöjade, att Berlusconi hade på sitt program att nästa vinter genomföra en *White Christmas* på så sätt, att partiet skulle gå runt i landet och knacka dörr och dela ut julklappar, men bara till "vita". Alla andra skulle vara uteslutna. Det skulle vara ett rent främjande av rasismen med mycket lömska och manipulativa metoder. Jag undrade i mitt stilla sinne vad doktor Sandy skulle mena om

sådant, som bara skulle ge mera vatten på kvarnen av hans undergångsscenario. Jag skulle antagligen höra mera om invandringen i Verona.

Sergio och jag fungerade lika hjärtligt väl tillsammans som tidigare. Dessa var mina mest litterära vänner i Italien, och det var alltid en njutning att diskutera litteratur med dem och utbyta de senaste goda läserfarenheterna. De skulle ju resa bort denna skärtorsdagskväll, men det var inga problem med att sova över. Jag anförtroddes reservnycklarna med klara instruktioner om hur jag skulle lämna dem tillbaka till Silvias föräldrar några hundra meter ifrån, och alla möjligheter till kaffe, kylskåp, frukt och bar, som alltid var välförsedd, öppnades generöst. Det var svårt att avgöra vem som var den bättre värden, Sergio eller Paolo, då båda var 100%, men Sergio var nog mera omtänksam, medan Paolo var så mycket yngre. Lustigt nog hade jag mött både Sergio och Silvia och Paolo med Valentina på samma resa, "Regnflykten" 2004.

Tyvärr hade jag inte fått träffa Valentina. Jag hade ändå gjort vad jag kunnat för att få dem ihop igen, Valentina ville det tydligen själv, men det var hon som hade lämnat honom, och för hans del var det ett avslutat kapitel. De hade haft mycket goda år tillsammans som han inte ville att skulle försämrats. Vid åhörandet av min musik på Internet sade han, att just så känns det efter henne – en oändlig smärta, som var oändligt vacker. Vad kunde man göra?

Silvia och Sergio avreste klockan sju på kvällen, och jag blev ensam i ett fullkomligt tomt hus som var fullkomligt tyst. Det var bara att återgå till arbete och uppdatering, som alltid låg efter.

Deras våning i två etager bara 500 meter från hennes föräldrar var oändligt charmfull. Nedervåningen består av ett enda stort rum, som är kök och bibliotek, och i övervåningen finns bara en sängkammare, ett gästrum och badrummet. De måste ha haft denna våning nästan alltid, för den är helt inpyrd av deras personligheter. Nästan allt möblemang är av trä, och de lever ytterst hälsosamt utan TV. De måste ha haft våningen mycket länge, ty det är mycket som behöver åtgärdas och repareras – det är si och så med hur elektriciteten och vattensystemet fungerar, toaletten kan bara spolras med handfat, flera strömbrytare får man sätta på flera gånger om de fungerar alls, de har tvättmaskinen i köksavdelningen, och man får se upp att man inte törnar emot något oväntat som hänger eller finns på fel ställe. Men de har en underbar terrass. Kort sagt, med alla dess mänskliga brister är det ändå det vackraste hemmet jag vet i Italien, ett hem mycket betecknande för ett synnerligen kultiverat par levnadskonstnärer, humanister och mycket goda psykologer, tillika världsresenärer och vänner till mig.

På Milanostationen vid avresan var allting fullständigt kaos som vanligt. Den jättelika stationen var fortfarande under restaurering sedan många år, det fanns ingen riktig bar eller väntsal, toaletten måste man betala för med ett mynt i en automat som åt mynten utan att man slapp in ändå. Alla tågen österut var fulla, så jag fick stå där och frysa med alla andra under årets värsta trafikdag i Italien. Under sådana omständigheter var det naturligtvis skönt att slippa Milano.

Men vädret var gudomligt. För första gången kunde jag se Alperna från Milano, vilket var en utomordentligt imponerande syn, nästan lika bra som Himalaya. Alperna reste sig dock bara 4000 meter ovanför slätten, Himalaya 8000, och Kanjenjunga 6000 från Darjeeling. Men vad gjorde det så länge det var vackert?

del 13: *Verona.*

Hela vägen från Milano till Verona förblev Alperna klart framträdande längs hela horisonten denna kristallklara långfredag. Jag hade aldrig sett på maken.

Hemma på Via Zamboni väntade Achille och Cristina. Achille var mycket nöjd med valresultatet. Äntligen hade Lega Nord triumferat i Veneto så att Venedig äntligen kunde få sig en venetiansk landshövding, en mycket företagsam och effektiv man på bara 43 år, som Kennedy när han blev president. Segern, som gav Lega Nord 62-63%, medan nästa parti, Berlusconi Demokratiska frihetspartiet fick 32, innebar att Veneto helt själv kunde rå om skolan, sjukvården och medierna. Det innebar att skolorna kunde börja undervisa i modersmålet venetianska, där det förekom, och att Venetien kunde fortsätta sin väg mot autonomi med kanske det målet i sikte att återupprätta den mer än tusenåriga venetianska republik som förstördes av Napoleon, den första moderna kungen av Italien.

När jag frågade Achille om den ökande rasismen var hans svar, att om utlänningar kommer hit måste de arbeta. Om de inte arbetar har de ingenting i ett för dem främmande land att göra.

Det var nästan övertydligt hur den illegala invandringen genomförd av smugglare börjat bli ett iögonfallande inslag i samhället, och i synnerhet de färgade kan vara ganska oförsämda. En sådan hade jag upplevt på tåget från Lucca. Han var utan biljett. Konduktören bad honom stiga av tåget. Han vägrade och hade inte råd att köpa biljett. Konduktören var helt saklig och gav sig inte. De höll på och käftades i en halvtimme innan konduktören äntligen fick av honom. Den färgade hade i det längsta försökt provocera konduktören till rasistiska övergrepp men inte lyckats. Det var på ett hår när att jag missat tågförbindelsen vidare till Viareggio.

Allvarligare var det med krisen i kyrkan inför alla pedofilskandalerna, som bara tycktes bli fler och multiplicera sig själva hela tiden. För första gången kritiserade Achille påven. Han menade honom vara hård och fyrkantig, hur lärd och klok han än var. Knappt någon tyckte om honom i Italien. Hur duglig och kunnig han än var hade han oturen att vara en tysk påve i Italien. Hans pontifikat innebar också ett steg tillbaka från Johannes XXIII:s, Paul VI:s och de båda Johannes Paulus reformer. I Sverige hade pedofilskandalerna lett till journalistiska krav på avskaffning av den katolska kyrkan, som om sådant inte förekom i den protestantiska, där prästers övergrepp mot konfirmander och flickor är precis samma sak. Skall då en hel kyrka utdömas för att några gör övertramp? Det vore som att ta livet av en patient bara för att han blöder. Jag gick i svaromål mot den svenska journalisten, en viss Schlyter, men han svarade aldrig tillbaka.

Alberto var stolt över att äntligen få bli morfar: Sara skulle föda inom en halv månad. När jag frågade vem fadern var visste ingen. När Alberto fick frågan svarade han: "Åtminstone en man," alltså ingen häst eller kamel. Vem mannen var spelade ingen roll. Huvudsaken var att han fick bli morfar.

Mariana hade mycket att berätta. Hon var aktiv på nätet och följde energiskt med vad som hände omkring henne. Hon överraskade mig med att även ha tagit sig in på Facebook och blivit min vän utan att jag varit medveten om att det var hon. Hon var mycket insatt i historia, särskilt i sitt eget lands, och hade mycket om Rumänien att berätta, som i stort sett

alltid varit ett lyckligt land, utom när det måste tampas med turkarna, med ryssarna, med tyskarna eller med något annat folk som bara ville dem illa. På Ceaucescus tid hade välstånd rått till en början, han var ju den enda statschefen i något land i Östeuropa som vägrade delta i Warszawapaktens invasion i Tjeckoslovakien 1968, på den tiden hade alla haft arbete i Rumänien medan hyllorna i butikerna stod tomma – arbete fanns men ingen kommers, och produktionen tog nog partiet och ryssarna hand om, och nu var det tvärtom: arbetslöshet, men överflöd på utbud. Nu gick det så bra för Rumänien, sedan det kommit med i EU, med en dynamisk ekonomisk utveckling, att Mariana trodde sig om några år kunna flytta hem igen och få det bättre ställt än i Italien.

Cristina hade förändrats till det bättre. Idas olycka för två år sedan och hennes egen förra året, som resulterat i återkommande operationer i år, hade fört henne närmare sina föräldrar igen, så att hon dagligen var hemma och såg efter dem. Achille var i fin form trots sina snart 90 år och alldeles som vanligt, klar och snabb i intellektet och fullständigt rak, även om han börjat röra sig något långsammare, och Ida var hur gullig som helst. Hon kunde inte riktigt klara köket längre, då hon alltid då och då tappade något, men det var inget fel på henne heller. De var inne på sitt 66:e år av sitt äktenskap. Vad kallas det efter guld- och diamantbröllop? Platina? Titanium? Wolfram? De hade firats hos själva borgmästaren och har fotograferats tillsammans med honom. Det är inte alla äkta par som orkar hänga ihop längre efter 65 år. Visserligen bråkade de fortfarande, men det hade de nu gjort i +65 år, så det var de väl vana vid.

del 14: *Den magnifika påsken*

Mariana visade sig vara ekologist. Hon berättade, att hon blivit mycket vred, när hon fått ett nytt fördelaktigt erbjudande som gjort för att få vilken lyxörstig kvinna som helst att falla, och hon presenterade tidskriften "*Marie-Claire*" för att chockera os alla. Åtminstone jag blev övermåttan chockerad. Denna modetidning består bara av reklam. Är det inte ren reklam så är det förförisk modereklam genom vackra bilder på vackra damer med vackra kläder. Varje bild, och det finns inte en sida i denna tidning som inte har en heltäckande bild, är tryckt på det dyraste tänkbara papper – papperskvalitén och fotot på den är absolut. Men det är väl ingenting? Jo, men tidningen har 550 sidor och väger cirka ett kilo.

Man frågar sig då hur många skogar som har gått åt för att trycka denna enda tidning, som distribueras över hela världen. I Italien kostar den bara 30 kronor men i resten av Europa minst 80, i Sverige 100, i Norge 120, i USA och Canada 125.

Hon tog denna tidning av misstag och ångrade sig naturligtvis, när hon såg vad det var för en skräpkatalog som inte ens var någon telefonkatalog fast den vägde lika mycket, och när hon inte förnyade prenumerationen efter ett år fick hon erbjudandet, att om hon genast förnyade prenumerationen till nedsatt pris skulle hon få en annan likadan och lika tjock modetidning gratis. Och samtidigt tilltar skogsskövlingarna och ökenspridningarna, som sänker hela tiomiljonstaden Peking i sandstormsmörker från Gobi för att alla skogar där emellan skövlats bort för länge sedan... Inte för att det ytterst dyra och miljöfientliga pappret måste komma från Kina, men visst är det ju absurt, att sådana helt meningslösa blytungade tidskrifter har en spridning över hela världen medan staten Sverige drar in stödet till

kulturtidskrifter... Kanske Sveriges kvinnliga kulturminister, som tycker om och förstår sig på graffiti, också föredrar "*Marie-Claire*" med 550 sidor tunga glansbilder framför vilken kulturtidskrift som helst, som har text redan på första sidan...

Nå, påsken stod för dörren och blev hur magnifik som helst som vanligt. Vi blev bara 16 vid bordet i år, jag, Cristina, Ida och Achille, Achilles svägerska (änka), Achilles son Paolo med familj och familjer, hustrun Gabriella, sönerna Andrea och Nicola (utan fästmö denna gång), Federica med familj (make och svärfar samt två minderåriga döttrar) och Giordano, äldsta sonen, med hustru. Han kom till påskmiddagen ordentligt försenad med praktplåster över hela näsan, nästan bländande vitt, då han stått på näsan med cykeln och även skadat knogar och axlar men ej brutit några ben. Trots att han haft cykelhjälm hade han slagit sin näsa betydligt blodigare än vad jag lyckats göra utan cykelhjälm. Till eftersitsen kom dessutom Andreas och Nicolas fästmör, som lyckligtvis var de samma som förra året, men då hade Giordano och Barbara (hans hustru) gått.

Men alla i släkten var på ypperligare form än på länge – för en gångs skull inga katastrofer under det gångna året, – om man undantar Giordanos cykelolycka med den förolyckade näsan trots cykelhjälm; och hälsan är alltid det viktigaste, då bara den gör alla möjligheter möjliga.

Achille talade fortfarande varmt om Finland som den bästa och mest minnesrika resa utomlands han någonsin hade gjort.

Till annandagen tog mig Cristina med ut på en grupputflykt till Lago di Garda. Vi samlades strax utanför stadens västra gräns och färdades sedan i karavan upp mot de berg som omgärdar Italiens största sjö Lago di Garda. Vi stannade vid en äng som sträckte sig ett stycke halvvägs mellan Bardolino och Rocca di Garda, den imponerande klippa, som höjer sig 300 meter över sjön och på vars krön bland annat ett kloster ligger nedbäddat i cypresslunder. Vädret var osäkert till en början, solen var blek bakom slöjfsök till moln, så att man inte visste om det skulle bli storm eller solsken, men gradvis blev det bättre.

Före lunch gick vi ner till Bardolino, följde hela strandpromenaden och tog en kaffe eller något annat på en av de ytterst trevliga serveringarna vid vattnet. Vår kärntrupp var ungefär 20 personer som växte till 30, men efter lunch, som bestod av vår medhavda picknick i form av smörgåsar och vinflaskor för det mesta, växte den till 50. Dessutom växte den genom andra grupper som fann vårt drömställe under eftermiddagen, då solskenet äntligen triumferade med härlighetens fullkomligaste värmestrålgans, till närmare 100, kanske mer.

Efter lunchen gick de som orkade, som var anmärkningsvärt många, upp till Rocca di Garda och klostret. Där uppfifrån har man en vidunderlig utsikt över Gardasjöns hela bredd och ett gott stycke upp mot norr. Det kunde inte bli mer magnifikt. Klostret var tyvärr stängt för besökare, men man fick besöka kyrkan, som hade en mycket övertygande stämning av ett seriöst sanktuarium.

Så höll vi på hela dagen och firade våren. Inte en av männen som deltog i detta hade en enda öronring i något öra. De var alla fullkomligt naturliga människor utan några choser eller later. Later har alltid varit det värsta jag vet hos människor. Det bara saboterar kontakten.

Vi hade startat 9 på morgonen och kom hem klockan 7 på kvällen – tio timmars festande utan mycket annat än bröd och vin, kanske några chokladkakor, kanske litet grappa, litet

frukt, någon kall sallad – det var allt. Ingen betalade just någonting, men många bjöd gärna andra på vad de hade, i synnerhet vin – några hade till och med skumpa med sig, både vitt och rött.

Min speciella väninna för dagen var en viss lång och rödhårig Lorella. Hon var den enda som följde mig hela vägen upp till toppen av Rocca di Garda. Naturligtvis påminde hon om min tidigare bergsflicka Lorella i Biella, varför jag kände mig dragen till henne utan att jag kunde beröra mitt samröre med den tidigare Lorella, som jag nu tills vidare förlorat all kontakt med.

Läraren Angelo, Cristinas goda vän och kollega, körde oss hela vägen till Garda och hem igen. Han är utomordentligt sympatisk, berest och kan många språk, och det var ett stort nöje att kunna få förnya bekantskapen med honom igen efter några års uppehåll.

På detta sätt fick jag en härlig kompensation för att vi på påsksöndagen inte kunnat fara upp till Castagnè och se bergen och litet vildmark. Vintern hade varit sträng och lång, så att allting var en månad försenat, varför det var alltför kallt där uppe.

Kort sagt, på ett värdigare sätt kunde knappast Veronaséjouren avslutas. Ändå hade jag ännu minst ett kapitel kvar. Paola Lanciai skulle hämta mig i morgon. Så blev det emellertid inte.

del 15: *Sista dagen i Verona*

Paolo hade gjort en resa till Finland med Gabriella. De hade flugit billigt till Tammerfors från Bergamo och sedan tagit bussen norrut till Nordkap och Hurtigruten ner till Narvik, där de tagit bussen till Kiruna och fortsatt ner till kusten, över till Finland igen och med buss tillbaka till Tammerfors. De hade alltså missat hela sydkusten och alla de bästa bitarna av Finland.

De hade dock mycket imponerats av Finlands oändliga vildmarksskönhet. På bussen från Vasa till Tammerfors hade de dock i längden funnit landskapet något repetitivt. Oj så vackra skogar, oj så vackra sjöar, på andra sidan vackra skogar igen och vackra sjöar igen, gran, gran, gran i all oändlighet, fullkomligt platt i all oändlighet, så en liten höjd, få se hur det ser ut på andra sidan, oj, skogar igen, och sjöar igen, och på andra sidan? Mera skog, mera sjöar, mera skog och sjöar, och så höll det på hela vägen ända ner till Tammerfors, i 70 mil...

Nordkap hade de inte heller sett mycket av, då det regnade mest hela tiden. Men när bussen emellanåt stannat till i Finland hade de omedelbart överfallits av svärmar för att inte säga moln av myggor, som ätit dem. Det hade nästan varit skrämmande. De konstaterade, att hade man missat bussen och blivit lämnad i skogen levande hade man uppätits av myggor levande.

Även Andrea och Giordano hade rest i Skandinavien men under vintern. Andrea hade varit i Stockholm före jul, varför han missat allt det vita, medan Giordano kommit dit efter och råkat ut för det. Trettonhelgen hade varit praktfull i fullständigt insnöad lamslagenhet. Samtidigt hade Rasmus, hans nästan jämnåriga tremänning, varit på resa i Italien...

På morgonen min sista dag i Verona skulle jag ringa till Paola när jag var färdig. När jag gjorde det svarade en automatisk telefonröst, att numret inte existerade. Det var ohjälpligt. Det existerade inte. Ändå stod det i katalogen 2009/2010. Att få tag på något annat nummer

till henne genom upplysningsbyrån gick inte heller. Alltså kunde jag inte kontakta henne. Alltså fick jag gå till henne i hopp om att hon höll sig hemma.

Ida föreslog att jag skulle försöka kontakta baren där hennes dotter arbetade. Det fanns inget nummer dit heller. Dessa moderna människor som gör sig av med allt utom sina mobiltelefoner gör sig lika okontaktbara som kontaktbara. Men baren låg på vägen, så jag kunde se om någon var där.

Jag startade från Via Zamboni klockan 9.10 och tänkte vara framme hos Paola senast 10. Ingen var hemma i baren. Den var stängd. Alberto var inte heller i sin butik på andra sidan floden. Sedan gällde det att krångla sig fram till någon bro på andra sidan staden, vilket inte var lätt i Veronas medeltida gränder. När jag slutligen kom över en bro trodde jag mig vara på rätt väg. Så visade sig inte vara fallet.

Någonstans i västra utkanten av staden bortom Borgo Milano var misstaget uppenbart. Jag hade följt Corso Milano när jag borde ha följt Corso Trento. Det blev till att krångla sig tillbaka mot nordost igen, och varje gång jag frågade om vägen gick jag fel igen.

Genom att gå för snabbt och ha för bråttom hade jag gått för långt, precis som i Athen på jakt efter Ilona och i Sofia på jakt efter Konserthuset. Nu hade jag dessutom ryggsäck och armbagage, så promenaden tog tre gånger så lång tid som den skulle ha tagit, och allt var mitt eget fel.

Men hon var hemma när jag kom fram, lyckligtvis fortfarande före middag, och nu fick jag äntligen hennes *två* aktuella telefonnummer. Hon hade lämnat den fasta telefonin i juli.

Under eftermiddagen följde jag med på hennes ärenden, och vi hälsade gemensamt på hos Alberto. Det var ett historiskt ögonblick – tre kusiner på en gång från tre helt olika familjer. Sålunda fick jag denna gång åtminstone säga farväl till Alberto, som blir morfar om två veckor, 67 år gammal och fortfarande i full aktiv tjänst.

På kvällen kom Paolas vän och kollega på besök, och vi hade en angenäm kväll ute tillsammans i en pizzeria. Det blev naturligtvis mycket tal om resor, då Paola var lika mycket om inte mera berest än jag, men hon hade aldrig varit i Indien. Hennes nästa resmål var Alaska i augusti. Vi talade också mycket om filosofi och österländsk visdom, och jag kunde utbreda mig om buddhismen och hinduismen och hur de tillhörde varandra. Roberto, hennes vän, var materialist och trodde på den absoluta döden, medan Paola var mera flexibel.

Så avslöts min sista kväll i Verona under ivrigt samkväm med goda trevliga och intelligenta vänner, varav den ena var min själsligt närmaste släkting i världen, varför det knappast kunde bli bättre. Vädret var helt fantastiskt, värmen och solen tycktes hålla sig, medan återresan ännu var ett oskrivet kapitel. När jag bad om att få beställa sittplats från Verona till Köpenhamn hade expediten på stationen sagt mig: "Skaffa det på tåget." Det fick jag nöja mig med så länge...

del 16: *Danmarksuppehållet*

Paola och jag hade en lång och angenäm förmiddag tillsammans, och hon förberedde en gedigen matkorg åt mig för den långa återresan, som skulle bli längre än någon räknat med – kanske hon förutsåg dess omfattande behov. Efter en lunch med lasagne och kyckling men

utan vin – det var bara det som fattades – stadsitalienare som kör dricker aldrig mera vin – körde hon mig till stationen.

I allt verkade vi fortfarande liksom förra året som gjorda för varandra. Även hon älskade klassisk musik, var omåttligt reslysten, njöt av att studera människor, det var bara det litterära och historiska intresset som saknades, men hon lyssnade med begärelse på vad jag berättade. Dessutom var hon mentalt lyhörd och vaken, klarspråkig och nykter, klok och mycket ekonomisk och helt sansad, en god mor åt sina båda döttrar och både huslig och praktisk. Hon hade kort sagt alla goda egenskaper. Hennes enda ovana var rökning, men jag lovade henne att hon skulle komma ifrån det om hon följde med mig till Ladakh.

Krisen i hennes hem när jag kommit till Italien var att hennes ex-make åkt in på sjukhus och nästan dött. Därför hade hon haft båda sina döttrar hos sig, och de hade varit av och an till sjukhuset nästan varje dag under påsken. Därför hade jag uppskjutit att störa henne till efter påsken, när det värsta var över, men då hade jag bara en dag kvar.

Hennes man var 80 år, så hon hade blivit gift som tjugotåring med en +25 år äldre man, som blivit far till hennes barn. Utan tvivel hade äktenskapet varit harmoniskt, men när han kom upp i +70 hade hon fortfarande ett liv kvar att leva. Det var antagligen därför hon släppt honom, om jag dock aldrig frågat henne om saken.

Vi var tremänningar, hon var gift och skild och hennes make levde ännu i ett antal år till, hon hade en vän så gott som jämnårig med henne som också var skild med barn, så jag behövdes inte, men vi var desto bättre släktingar. Skillnaderna mellan oss var främst den, att hon var rik och välbärgad medan jag var motsatsen.

Vi vinkade innerligt av varandra på stationen, och tågresan gick sedan smärtfritt ehuru det blev en nagelbitare igen – från början var tåget försenat en kvart, och jag hade bara en halvtimme på mig i München att byta tåg, som således från början var krympt till en kvart.

Vid österrikiska gränsen till Tyskland kom det på ett helt gäng (6 personer) skidturistare från Sverige av alla ställen med ett berg av skidutrustning och bagage med sig och lovade från början alla grader av stökighet. Det sista jag ville var att blotta för dem att jag var svensk. De skulle ändå förfölja mig ända till Köpenhamn.

Det var glada gossar i den stöddigaste slyngelåldern, fullfjädrade och utspända muskelbiffar allihop, högljudda och festfriska med ölburkar och rapande som aldrig tog slut, så att de hördes i hela vagnen. De hade skidat färdigt för i år, så nu började festen, som lovade att hålla på till nästa gång, av entusiasmen att döma.

Tågbytet lyckades i München, och naturligtvis hamnade de i kupén bredvid min i Köpenhamnståget. Jag lyckades dock somna tidigt ifrån dem, lyckligtvis fick jag egen kupé, och vaknade inte förrän sent i natten när allt var tyst, så att jag kunde fortsätta studera.

På morgonen visade sig tåget vara två timmar försenat. Det är alltid något med det här stackars tyska tåget till Köpenhamn. Förra året hade tåget varit utan värme. Nu var det två timmar försenat. Nu var jag verkligen tacksam för Paolas matsäck med riklig frukt och kakor till vilka jag ännu hade kvar litet Martini från resans begynnelse. Allt gick åt.

De två följande tågen var det inga problem med – till Helsingör, och sedan "Grisen" till Hornbaek, men fram till Dronningmölle efter den sista vandringen på 7 kilometer kom jag inte förrän klockan 2 – efter 25 timmars resa från Verona. Mors första fråga när jag kom fram var nästan, "Varför har du inte mobiltelefon?"

Vi hade en angenäm middag med Michael och Suzanne, varunder Suzanne noga förhörde mig om mitt arbete och mitt mål. Det gällde litteraturen och musiken och mitt eviga problem att jag aldrig kunnat tjäna några pengar på någondera och att jag aldrig kunnat arbeta med något annat. Vad gör man? Det enda jag kunde göra – fortsätta söka trevande kontakter med teatrar och bokförlag och att göra mina arbeten åtminstone tillgängliga på Internet. Man vill ju alltid dela sitt liv med andra. Vad har man annars sitt liv till?

Mor hade beslutat att inte komma med till Finland i år, men våren hade ännu inte kommit till Danmark. Den sista snön hade knappt sköljts bort av det senaste regnet. Ännu kunde hon ångra sig.

Ej heller Marcus och Rasmus såg ut att kunna eller vilja komma till Finland i juni i år. I Verona skulle Achille då fylla 90, och Giordano hade redan frågat mig om jag kunde komma. Det finns alltid alternativ. Om det skulle bli en kall juni i Finland med mig som ensam självmordskandidat dit, kanske en 90-årsdag i Italien hos den man värderade högst i familjen som lärare och historiker och hela släkten dessutom skulle vara något roligare. Vi får se.

del 17: *Slutakten.*

Varför blir alltid mina resor från Danmark hem så dramatiska? Sexkilometerspromenaden från Enggården till Hornbaek beredde inga problem den här gången, men förra gången i januari snöade det, och då ingen kunde köra mig till Hornbaek ombads jag ta en buss på halva vägen. Den bussen stod jag alltmer frysande och väntade på i en timme. Då den aldrig kom fick jag gå även den återstående vägen ner till Hornbaek till fots, och just då kom tåget. För att hinna med det och inte missa bussen i Sverige fick jag springa och korsa järnvägsspåret med grindarna nere mot rött ljus mitt framför (det långsamt) anryckande tåget. Jag kom med, men lokföraren kom sedan och grälade på mig, fastän inget hade hänt. "Nästa gång slänger jag av dig," lovade han, men jag försäkrade honom, att detta var enda gången jag blivit en timme försenad i Danmark i väntan på en buss som aldrig kom och samtidigt hade en buss i Sverige att passa.

Den här gången, den 9 april när alla danska flaggor slokade på halv stång på grund av minnet av den tyska ockupationen 1940, var det ännu kallt, och i Göteborg skrapade man is på bilfönstren. Precis när jag kom ner till Hornbaek hörde jag tåget komma. Det blev till att springa samma väg som förra gången, men den här gången hade jag mycket mera bagage, både ryggsäck och tung axelväska. Tåget ställde sig på stationen, och jag sprang efter det och tog genvägen på rälsen, så att jag sprang på varannan räls i hög fart. Det gick bra, tills uppstigningen till perrongen kom. Tåget stod kvar. Då föll jag omkull. Det var bagaget som drog omkull mig, som ville fortsätta i samma fart, medan jag hejdots i uppforsbacken. Handen, ansiktet och knät tog stöten. Tåget stod kvar. Jag reste mig igen och föll omkull igen. När jag äntligen kom in i tåget var jag helt slut och mörbultad, en blåtira, ärr i pannan, sprucken läpp och knäskada. Vad behövde man mer?

I Helsingborg väntade en ännu värre katastrof. Min vän från Hässleholm kunde inte ställa upp. Han hade drabbats av en plötslig svår förkylning och måste besöka läkare. Ingenting att göra. Vi kunde bara båda beklaga detta djupt. Oturen hade lägrat sig över min hemresa, som om den förberedde det ultimata gatloppet.

Men vädret klarnade, och på Göteborgståget slapp jag betala. Det var sista giltighetsdagen för min Inter Rail-biljett, och i tågexpeditionen i Helsingborg, som numera bara ombesörjde Skånetåg, visste de inte hur detta skulle hanteras. De bad mig vända mig till Pressbyrån. Pressbyrån bad mig fixa det på tåget. På tåget sade konduktören: "I Pressbyrån vet de ingenting," och lät mig vara. Det var bara att tacka och ta emot.

I Göteborg välkomnades jag av prunkande solsken och vårvärme, som om våren inträtt just i detta ögonblick. Tacksam tog man in på sin internationella favoritrestaurang och slog sig till ro för att avsluta denna resedagbok innan man återinträdde i arbetet med omedelbar verkan i form av drunkning i detsamma som följd.

I princip hade allting varit bra på hela resan. Det hjärtinnerliga återseendet med Bulgarien efter tre år hade varit en strålande inledning, Konstantinopel hade gett mig den nyttiga lärdomen att jag inte mer behövde besöka den staden, Grekland hade som vanligt bjudit på de starkaste upplevelserna, av någon anledning har Grekland en förmåga att alltid bjuda mig på något helt nytt som slår allt annat, den här gången i form av nya vänner, den varmaste samvaron hade Lucca bjudit på, Milano hade varit en strålande lyckträff trots omöjliga odds, och släktevenemangen i Verona hade överträffat alla tidigare. I princip hade alla varit i bästa form hela vägen och konsekvent visat alla sina allra bästa sidor. Den sista anhalten i Danmark hade varit pricken på i-et. Det enda negativa hade egentligen varit dem man *inte* fått träffa.

Dock kvarstod den betänkliga notan: detta var den första Europaresa jag någonsin gjort som överträffat *alla* mina Indienresor kostnadsmässigt.

Om man skall välja en slutvinjett för denna härliga resa blir det nog upplevelsen av den tyska skolklassen i Athen, som uppe på Filipappos mellan Akropolis och havet under sin lärares ledning i vårlig solskensprakt reciterade Homeros på antik grekiska i kör. Först trodde jag det var ur ett av de athenska dramerna, men det var Homeros, som ännu levde.

Göteborg 9.4.2010
efter 31 dagars resa.